

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
TUTANAK DERGİSİ

5'inci Toplantı
27 Nisan 2016 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu tarafından Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin

III.- KONU

A) Görüşmeler

1.- Mülteci Hakları Alt Komisyonu Başkanı Antalya Milletvekili Atay Uslu tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

2.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

3.- Batı Ülkelerindeki İslam Düşmanlığını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

4.- Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin

5.- 12 Eylül Askerî Darbesinden Sonra Oluşturulan Diyarbakır 5 No.lu Cezaevi İnceleme Alt Komisyonu Başkanı Mardin Milletvekili Orhan Miroğlu tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

IV.- ALT KOMİSYON

A) Alt Komisyona Sevkler

1.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi ve arkadaşları ile İstanbul Milletvekili Fatma Benli'nin, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında alt komisyon kurulmasına ilişkin

2.- İzmir Milletvekili Zeynep Altıok ve arkadaşlarının, İzmir Kantar Karakolu'nda 31/5/2015 tarihinde gözaltına alınanlara uygulanan kötü muamele ve işkence iddiaları konularında alt komisyon kurulmasına ilişkin

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 2

27 Nisan 2016 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.40

BAŞKAN: Mustafa YENEROĞLU (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Fatma BENLİ (İstanbul)

BAŞKAN VEKİLİ: Şenal SARIHAN (Ankara)

SÖZCÜ: Leyla ŞAHİN USTA (Konya)

KÂTİP: Ayhan BİLGİN (Kars)

-----0-----

BAŞKAN – Komisyonumuzun saygıdeğer üyeleri, değerli basın mensupları; hepinize toplantımıza hoş geldiniz diyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun 26'ncı Yasama Dönemi Birinci Yasama Yılı'nın 5'inci toplantısını açıyorum.

Yeterli çoğunluğumuz vardır.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu tarafından Komisyona yapılan bireysel başvurulara ilişkin

BAŞKAN – Gündemimizin ilk sırasında yer alan “Başkanlık Sunuşları” kapsamında, sizlere öncelikle Komisyona yapılan bireysel başvurularla ilgili bilgi vermek istiyorum.

Komisyona 26'ncı Yasama Dönemi içinde bugün itibarıyla 951 başvuru ulaşmıştır. Komisyonumuzca işleme alınan başvuruların konularına göre dağılımları aşağıdaki gibidir:

411 başvuru, cezaevlerinden gelen başvurular; keyfî tutum ve işlemler, fiziki koşullar, nakil talepleri, kötü muamele ve sağlık sorunları gibi meseleleri içeriyor.

Yine, yargıya ilişkin sorunlar, 88 başvuru.

Yasal düzenleme talebi, 72 başvuru.

Memuriyete ilişkin sorunlar, 67 başvuru.

Komisyonun girişimde bulunması talebi doğrultusunda başvurular 65.

Aynı zamanda, bunun ötesinde, çeşitli sorunlar da... Örneğin ailevi sorunlar var burada, çevre şikâyetleri var, kayıp vakaları var, askerlik sorunları var, sosyal güvenlik işlemlerinden gelen şikâyetler var ve sağlık sorunları gibi, bunun yanında da tek tük bazı hususlar var. Bunların tamamı da 54 başvuru şeklinde Komisyonumuza ulaşmıştır.

Bu başvuruların önemli bir bölümü işleme alınmıştır, birçoğuna da cevap verilmiştir -yarısından fazlası- ama arkadaşlar bununla ilgili rakamları getirmemişler. Getirsinler, aynı zamanda hem sözlü hem yazılı olarak da sizlere ulaştırmış olalım.

Değerli üyelerimiz, bilgilerinize sunmak istediğim bir başka konu ise Komisyonumuzun Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ülkemiz hakkında verdiği kararlarının icrasının izlenmesi mekanizmasıyla ilgilidir. Böyle bir mekanizmanın başlatılmasıyla ilgili 24'üncü Dönemde bir karar alınmış. Ondan önce de bunlar konuşulmuş, 24'üncü Dönemde bir karar alınmış ama 24'üncü Dönemin aşağı yukarı sonlarına doğru bu karar alındığı için ondan sonra bunun takibi yapılamamış.

Özellikle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin ihlal kararlarının uygulanmasını Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi de malumunuz izlemektedir. Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi yakın zamanda aldığı kararlarla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının izlenmesi konusunda ulusal parlamentolara da önemli görevler düştüğünü belirtmiş ve bu konuda bilgi aktarımı amacıyla tüm ülkelere ziyaretler gerçekleştirilmiştir.

Birçok Avrupa Konseyi ülkesinin parlamentosu son iki üç yıl içerisinde mahkemenin kararlarının icrasını takip konusunda izleme süreci başlatmışlardır. İngiltere, Finlandiya, Romanya, Almanya, Hollanda ve Polonya parlamentolarında

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 3

işlemekte olan izleme süreçleri bulunmaktadır. Bu konu, parlamentoların insan hakları komisyonları eliyle takip edilmektedir. Komisyonumuz da Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarına verdiği önemi göstermek, kararların işaret ettiği ihlal alanlarını azaltmaktaki kararlığı ortaya koymak ve Hükûmete de bu konularla ilgili yol göstermek amacıyla Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarının icrasını izlemek üzere bir mekanizma oluşturmayı amaçlamıştır. Bu konu, demin de belirttiğim gibi, 24'üncü Dönemin öncesinde de 22'nci Yasama Döneminden itibaren de konuşulmuş, uluslararası ziyaretlerde de gündeme gelmiş fakat netlik kazanmamıştır. Geçtiğimiz yasama döneminde de Komisyonun bu doğrultuda beyanları olmuş ve 2015 AB İlerleme Raporu ile Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi 2015 Raporu'nda bu konuya ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Geçtiğimiz hafta, Avrupa Konseyi İç Gözetim Direktörlüğünün Komisyonumuza yaptığı ziyarette de bu konu tekrar gündeme gelmiştir. Hâlihazırda, Adalet Bakanlığı Komisyonumuzla Türkiye hakkında verilen ihlal kararlarını paylaşmaktadır. Kendileriyle de bir iş birliği çerçevesinde bu mekanizmanın hayata geçirilmesi ve bu amaçla ilk olarak çalışma yönteminin belirlenmesi uygun olacaktır kanaatindeyim. Bununla ilgili ilerleyen zamanlarda bu konuyu gündemimize alma hususunda biz yasama uzmanlarıyla birlikte bir taslak hazırlattıracağız, ya önümüzdeki, bundan sonraki ilk toplantıda veya ondan sonraki toplantıda ama mutlaka mayıs ayı içerisinde bu konuya netlik kazandırıp burada bir karar almak suretiyle, inşallah bundan sonra Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarını izleme yöntemini somutlaştırmış olacağız.

Bu konuyla ilgili söz söylemek isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar. Zaten bu süreci ayrıntılı olarak tartışacağız.

Yine, gündemimizin 2'nci maddesi olarak, mevcut alt komisyonların çalışmaları hakkında bilgi paylaşımı konusuna geçmek istiyorum.

Biliyorsunuz, şu an itibarıyla Komisyonumuz bünyesinde 4 adet alt komisyon bulunmaktadır. Bu alt komisyonlar raporlarını Komisyonumuza sundukça çalışmalarını görüreceğiz ancak öncesinde de süreç hakkında bilgilenmemiz faydalı olacaktır. Bu doğrultuda, ben sözü kuruluş sırasına göre alt komisyonlara bırakacağım ancak bazı komisyon başkanlarımız burada yoklar. Dolayısıyla, onların yerine komisyonda bulunan diğer arkadaşlarımız görevlendirilmişlerse bu konuyla ilgili kısa bir rapor takdim edebilirler veya da onlar geldikçe, bazı arkadaşlarımız özür beyan ettiler, biraz gecikeceklerini ifade ettiler, geldikleri takdirde onlara söz vermiş oluruz ancak burada bazı komisyon başkanlarımız var.

Mülteci Hakları Alt Komisyonu Başkanımız Antalya Milletvekilimiz Sayın Atay Uslu Bey'e komisyon çalışmalarıyla ilgili bir özet veya ara bir rapor sunmak üzere söz veriyorum.

Buyurun.

III.- KONU

A) Görüşmeler

1.- Mülteci Hakları Alt Komisyonu Başkanı Antalya Milletvekili Atay Uslu tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

ATAY USLU (Antalya) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Mülteci Hakları Komisyonu, bütün partilerin hep beraber ortak verdiği önergeyle kurduğumuz bir komisyondur. Bugüne kadar 11 toplantı yaptık. Bunların içinde ziyaret de var, bir tanesi ziyaret, diğerleri toplantı şeklinde gerçekleşti.

Bunlardan, sırasıyla, öncelikle Göç İdaresi Genel Müdürlüğünü dinledik. Göç İdaresi Genel Müdürü kendilerinin göçle ilgili, mültecilerle ilgili ve özellikle Suriyelilerle ilgili neler yaptığı konusunda bilgiler verdi. Kayıt işlemlerinin kendileri tarafından yapıldığı, biyometrik kayıtların alındığı, yerleştirme işlemlerinin yapıldığı ve uyumla ilgili farklı çalışmaların yapıldığı konusunda bizi bilgilendirdi.

Ayrıca, Göç İdaresi Genel Müdürlüğü yeni kurulmuş bir genel müdürlüktür. Hem Genel Müdürlüğün kuruluşu hem de Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu konusunda bize bilgiler sundu.

Yine, Göç İdaresi tarafından Avrupa Birliği mutabakatının yürütülmesi söz konusu, o konuda bilgi verdi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 4

Ayrıca, Geri Kabul Anlaşması'nın yürütülmesi süreçleri konusunda da bilgilendirme yaptı.

Daha sonra, Afet ve Acil Durum Başkanı bize Suriyelilerle ilgili yaptıkları çalışmalar konusunda bilgi verdi.

AFAD, daha çok kamplarda çalışmalar yapıyor. Şu ana kadar 25 kampı kurduğu, yaklaşık olarak 280 bin kişinin kamplarda yaşadığı, kamplarda yaşayanlara eğitim, sağlık ve sosyal politikalar anlamında, işlerinin ve diğer ihtiyaçlarının giderilmesi konusunda yardımlar yapıldığı bilgisini verdi.

Ardından, tabii ki yaşamın önemli bir aşaması çalışma. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığında Çalışma Genel Müdürlüğü bize bu konuda bilgi verdi. Türkiye'de yaşayan yaklaşık 2 milyon 750 bin Suriyelinin yarısının çalışma çağında olduğunu ama biz onu dinlediğimiz zaman yönetmelik çok yeni çıkmıştı, o yönetmeliğine kadar onların çalışma haklarının olmadığından bahsetti, ocak ayında dinlemiştik kendilerini. Ocakta çıkan yönetmelikle artık Suriyelilerin çalışma hayatına erişebileceği konusunda bize bilgiler verdi.

Diğer bir konu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığında bir sunum aldık. Orada, çocuklar, aile, kadın ve engelliler konusundaki tüm genel müdürlükler bize bir bütün hâlinde sunum yaptılar. Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün yaptığı hizmetler konusunda bilgilendirmeler yaptılar. Mesela, 25 geçici koruma merkezinde şu ana kadar 100 bin kişiye psikolojik destek verildiğinden bahsettiler.

Yine, aile eğitim programlarının Arapçaya çevrildiğini ve Suriyelilere bu anlamda eğitimlerin verildiğini ifade ettiler.

Refakatsiz çocuklar, yetim ve öksüz çocuklarla ilgili bilgiler verdiler. Şu anda, Türkiye'de 53 bin civarında yetim veya öksüz çocuk var. Bunların 3 bin tanesi hem yetim hem öksüz. 3 bin çocuğun tamamının Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının bakımında, refakatinde olduğu, diğerleriyle ilgili de hizmetlerin verildiği konusunda bizi bilgilendirdiler.

Diğer bir konu eğitim konusu. Eğitim konusunda da Millî Eğitim Bakanlığı bir müsteşar yardımcısını Suriyelilerin genel koordinasyonu konusunda görevlendirmiş. İlgili Müsteşar Yardımcısı gelerek bizi bilgilendirdi. Türkiye'de 5-17 yaş aralığında yaklaşık 750 bin Suriyeli çocuğun olduğunu ifade ettiler yani okul çağında. Bunların 350 bininin eğitime ulaştığını, geri kalan 400 bininin hâlâ ulaşmadığından bahsettiler ve yıl sonuna kadar bu sayının 450 bine çıkarılacağını, kademeli olarak da önümüzdeki yıl sonuna kadar da çocukların tamamının eğitime alınmasıyla ilgili faaliyette bulunacağını ifade ettiler. Yaklaşık 15 bin eğitimcinin şu anda 350 bin Suriyeli çocuğa eğitim vermekle meşgul olduğunu ifade ettiler.

Yine Suriyelilerin liselerde denklik konusunda, üniversite eğitimine erişimi konusunda bize bilgi verdiler.

Ardından, kamu kurumlarının devamında, biz, üniversitelerde akademik camiyi dinleyelim dedik. Bu anlamda, Hacettepe Üniversitesi Göç Araştırmalar Merkezi Müdürü Doç. Dr. Murat Erdoğan gelerek bize konuyla ilgili görüşlerini ifade etti. Türkiye'nin ilk iki yılda bu konuya çok hazırlıksız yakalandığını ifade etti mesela, iki yıldan sonra ancak ivme sağladığını ve bu konudaki eleştirilerini ve iyi yönleri bize ifade etti, biz, bunlarla ilgili notlarımızı aldık.

Yine kendisinin ifade ettiği önemli bir bilgi: Türkiye'deki mülteci oranı yüzde 4, Avrupa'da bu oranın binde 2 olduğunu ifade etti.

Diğer bir konu, diğer bir birim uluslararası örgütler. Türkiye'de bu konuyla ilgilenen uluslararası örgütlerle de irtibat hâlindeyiz. İlk olarak Uluslararası Göç Örgütünün Misyon Şefi Lado Gvilava gelerek Türkiye'deki durum ve kendilerinin yaptığı projeler konusunda bize bilgi verdiler.

Diğer bir konu, sivil toplum örgütleri. Bu konuda ilk olarak Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneğini davet ettik. Bu dernek aynı zamanda Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliğinin Türkiye'deki proje ortağı, 41 ilde örgütlenmişler. Kendileri bize farklı bilgiler verdiler. Orada da elde ettiğimiz önemli bilgilerden bir tanesi şu: Biliyorsunuz, Suriyeliler Türkiye'de geçici koruma statüsüyle kalıyorlar. Geçici koruma statüsü dışında kalanlar da var, şartlı mülteci ve mülteci statüsünde. Bu konuda bize ilginç rakamlar verdiler. Türkiye'de 265 bin Suriyeli, 122 bin Iraklı, 103 bin Afganlının mülteci statüsü için başvurduğunu ve hâlâ beklediğini ifade etti. Tabii, bizim hukuk sistemi içerisinde onlara mülteci statüsü değil, şartlı mülteci statüsü veriliyor. Bunların üçüncü ülkelere yerleştirilmesi Birleşmiş Milletler marifetiyle mümkündür ama bu kişilerin Türkiye'de hâlâ

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 5

beklediği konusunda bilgiler verdiler. Nitekim, bu dernek bunlarla ilgili ilk kayıtları Türkiye’de Birleşmiş Milletler adına tutuyor.

Diğer bir toplantımızda Göç Araştırmaları Merkezini, yine bir sivil toplum kuruluşunu dinledik. Metin Çorabatır geldi. Metin Bey, bize özellikle coğrafi çekince konusunu anlattı, bu konudaki eleştirilerini ifade etti.

Göç İdaresinin Yabancılar Çağrı Merkezini ziyaret ettik, Yabancılar Çağrı Merkezinde verilen hizmetleri gördük. Orada 6 dilde yabancılara yirmi dört saat hizmet verildiğini gördük, aslında bir uyum faaliyeti olarak bu hizmetler veriliyor. Yine tabii ki Suriyelilere de bu hizmet veriliyor, Arapça olarak da bu hizmet veriliyor. Toplam olarak aylık 100 bin civarında çağrı alındığını, bu çağrılarda kişilerin hak ve yükümlülükleri konusunda bilgilendirildiğini gördük.

Yine, aynı toplantıda geri kabul anlaşmaları ve Avrupa Birliği Mutabakatı konusunda bilgilendirildik. Geri kabul anlaşmaları konusunda da şunu ifade edeyim: Türkiye, geçen hafta Pakistan’la bir geri kabul anlaşması imzaladı. Bu, imzaladığımız 10’uncu geri kabul anlaşması. Yine Mecliste bekleyen geri kabul anlaşmaları var.

Bundan sonra ne yapacağız? Bundan sonra, bu hafta Mardin ziyaretimiz var. Mardin’deki kampı ziyaret edeceğiz. Daha sonra da Türkiye’nin farklı yörelerindeki kampları ziyaret edeceğiz. Yine, kamp dışındaki Suriyelilerin durumunu inceleyeceğiz.

Diğer bir inceleme konumuz, bununla ilgili çalışmalar yapıyoruz, yurt dışı incelemeleri. Yunanistan’la irtibat hâlindeyiz, yakın bir süre içerisinde Yunanistan’a gitmek istiyoruz. Yunanistan’daki durumu göreceğiz.

Yine, gelen akademik kadro, dünyadan gelen sunumcular, bize daha çok Almanya’nın incelenmesi konusunda tavsiyede bulundular. Biz, Almanya’yı incelemek ve Almanya’yı görmek istiyoruz. Biliyorsunuz, bu süreçte en çok Suriyelileri kabul eden ülke de Almanya. Yine en çok yükü çeken Almanya. Almanya’nın geçmişten entegrasyon tecrübeleri de var. Hem onu görmek hem de oradaki Suriyelilerin durumunu görmek üzere Almanya’ya da bir inceleme gezisi yapmayı planlıyoruz.

Bu ara, tabii bir ara rapor hazırlığı da yaptı arkadaşlarımız. Eğer hazırlayabilirsek bir ara rapor da çıkaracağız.

Konu geniş, Türkiye’nin gündeminde, Avrupa’nın gündeminde, dünyanın gündeminde, her boyutuyla incelemeye çalışıyoruz. Komisyon üyelerimizin teklif ettiği yerlerin ziyaretlerini tamamını yapacağız. Dinlenmesi gereken herkesi dinleyeceğiz. Mutlaka bunun sonunda iyi bir rapor çıkacağını, yürütme organına ve bundan sonraki entegrasyon süreçlerine bir zenginlik kazandıracak bir raporun hazırlanacağını düşünüyorum.

Şimdilik bu kadar.

Arz ederim.

BAŞKAN – Sayın Başkanımıza teşekkür ediyoruz.

Şimdi, sırasıyla diğer alt komisyon başkanlarımıza da söz vereceğim. Orhan Bey özür beyan etti, biraz gecikeceğini ifade etti başka bir toplantı vesilesiyle. O sebepten dolayı Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Başkanımız İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner Bey’e kendi alt komisyonuyla ilgili bilgi vermek üzere sözü bırakıyorum.

Buyurun efendim.

2.- Hükümlü ve Tutuklu Hakları Alt Komisyonu Başkanı İstanbul Milletvekili Mehmet Metiner tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

MEHMET METİNER (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sevgili arkadaşlar, biz ilk toplantımızı 7 Ocak 2016 tarihinde yaptık. Bu toplantıya 4 arkadaşımız katıldı.

Alt komisyonun ikinci toplantısını 14 Ocak 2016 tarihinde gerçekleştirdik. Bu toplantıya bizim 3 üyemiz katıldı, Alt Komisyon Başkanıyla birlikte Ankara Milletvekilimiz Aydın Ünal, Malatya Milletvekilimiz Nurettin Yaşar katıldılar. Alt komisyonumuzun ikinci toplantısında çok önemli bir sunum dinledik, izledik. Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Enis Yavuz Yıldırım ve beraberindeki heyet ceza infaz kurumlarının genel durumu ve ceza infaz sistemine ilişkin temel hususlar konusunda sunumda bulundular. Bence çok çok önemliydi, bu Komisyon için çok önemliydi ama ne yazık ki 3 milletvekilimiz iştirak ettiler, muhalefet partisinden hiçbir milletvekili arkadaşımız

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 6

bulunamadı. Bunu ciddi bir eksiklik olarak görüyorum. Keşke o toplantıda hep birlikte iktidar, muhalefet milletvekilleri bu sunumu izleseydik ve sorularımızla anlamlı bir sonuç üretebilseydik.

Alt komisyon olarak biz üçüncü toplantımızı gene Ceza İnfaz Sisteminde Sivil Toplum Derneği olarak bilinen CİSST'in kurucusu ve Denetleme Kurulu üyesi Zafer Kırış ile Dernek Başkanı Mustafa Eren'i dinledik. Bunlar, sahalarında, bu konuda çok önemli iki sivil toplum kuruluşumuzun temsilcileridirler, bize çok anlamlı bilgiler verdiler, ceza infaz sistemindeki temel sorunlar ve ulusal, uluslararası denetim mekanizmaları konusunda önemli bir sunumda bulundular.

Komisyon olarak biz, Ankara Açık Ceza ve İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunduk 3 Mart 2016'da, burayla ilgili çok yoğun şikâyetler gelmeye başlamıştı.

Bu cezaevi incelemesine Komisyon Başkanı olarak ben, Ankara Milletvekilimiz Aydın Ünal ve Malatya Milletvekilimiz Nurettin Yaşar Bey katıldılar. Burada da gün boyu incelemelerde bulunduk.

31 Mart 2016 tarihinde Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumunu inceledik, orada incelemelerde bulunduk, Alt Komisyon Başkanı olarak ben, İstanbul Milletvekilimiz Atila Kaya, Muş Milletvekilimiz Burcu Çelik Özkan bulundular. Komisyonumuzun daimî üyesi olan Veli Ağbaba katılamadıkları için, onun ricası üzerine İstanbul Milletvekilimiz Gamze Akkuş İlgezdi katıldılar. Sanıyorum hep birlikte çok iyi bir inceleme yaptık.

Sonrasında 1 Nisan 2016 tarihinde Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde incelemede bulunduk; sadece açık cezaevinde değil, diğer cezaevlerinde de geniş kapsamlı bir incelemede bulunduk, durum tespiti yaptık.

Tekirdağ Ceza İnfaz Kurumları Kampüsünde, gene, işte, ben, Burcu Hanım, Atila Kaya Bey bulundular, Veli Ağbaba da sanıyorum sona doğru yetişti. Biz, Tekirdağ'la ilgili komisyon raporumuzu hazırladık; Burcu Hanım'ın bir muhalefet şerhi var, sanıyorum dün kendisine kırk sekiz saat verdik, muhalefet şerhi de geldikten sonra raporumuzu size arz edeceğiz.

Bir hususun altını çizmek istiyorum. Biz, kadın cezaevleriyle ilgili ayrı bir rapor tanzim etmeyi, açık cezaevlerimizle ilgili ayrı bir rapor tanzim etmeyi düşünüyoruz. Dolayısıyla, sadece Tekirdağ'la ilgili bir rapor tanzim ettik, Türkiye'nin diğer yerlerindeki kadın ve açık cezaevlerinde yapacağımız incelemeleri de ayrı başlıklar hâlinde raporlara dönüştürmeyi uygun görüyoruz.

Ayrıca, 10 Mayıs 2016 tarihinde Adıyaman ceza infaz kurumlarında bir inceleme yapma kararı aldık, ileriki bir tarihte de yurt dışındaki cezaevlerinde incelemelerde bulunma kararı aldık dün itibarıyla. Bunlar görünür çalışmalarımız.

Tabii ki rapor tanzim edip kenara çekilmek büyük bir kolaycılık. Gittiğimiz cezaevleriyle ilgili, Cezaevi Komisyonumuza gelen mektuplarla ilgili olarak, ayrıca, ben, bireysel olarak da gerekli her türlü hassasiyeti gösteriyorum, gerçekten müdahale etmemiz gereken durumlar söz konusu.

Bugün, ben, kadın kapalı cezaevinde, Hakkâri İl Genel Meclisi üyesi olan, başkan vekili iken içeri düşen, kalın bağırsakları dışarıda bir hâlde hâlâ cezaevinde tutulan, anlam veremediğim bir biçimde hâlâ cezaevinde tutulan bir tutukluyla ilgili cezaevi müdürümüzle görüştüm. Yani buna benzer pek çok vakayla bireysel olarak ilgileniyor, çünkü bunun da bizim insani sorumluluğumuz dâhilinde olduğuna inanıyorum. Yani bizden istenen talepleri karşılamaya çalışıyoruz, ayrıca hukuki destek sunuyoruz; maalesef, pek çok insanlar mağdur edilmişler, dışarıdaki aileleri de nereye başvuracaklarını bilmiyorlar. Bize iletilen bu mektupları da insani duyarlılık temelinde, yani Cezaevi Komisyonunun görevi olmamasına rağmen, yerine getirmeye çalışıyoruz. Bu konuda İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığımız olarak da gerekli hassasiyetin gösterilmesini hassaten talep ediyorum, çünkü hangi örgüt adına yatıyor olursa olsun, orada yatan insanlar sonuçta bize emanettirler. Çok kötü koşullarda yaşayanlar var, hasta tutuklular, hükümlüler var, bunlarla çok özel ilgilenmemiz gerektiğine inanıyorum, aksi takdirde bunların siyasal komplikasyonları farklı olabilir.

Ben, bu duygu ve düşüncelerle size teşekkür ediyorum. İnşallah, önümüzdeki süreçte çok daha yoğun, çok daha sistematik bir biçimde çalışmayı hedefliyoruz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, ben Sayın Başkana teşekkür ediyorum.

Tabii, ortak hassasiyetleri ifade etti. Aynı şekilde, zaten -burada da malumunuz demin rakamları verdim- İnsan Haklarını İnceleme Komisyonuna başvurulara baktığımız takdirde, takriben yarısı hükümlü ve tutuklu hakları çerçevesinde ele alınacak konuları içeriyor, bu sebepten dolayı da

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 7

bu konuyla ilgili özel bir hassasiyet göstermemiz ortak gündemimiz. Bu açıdan sizlere tekrar teşekkür etmek istiyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Biz teşekkür ediyoruz.

BAŞKAN – Yine, diğer bir alt komisyonumuz olan Batı Ülkelerindeki İslam Düşmanlığını İnceleme Alt Komisyonunun -yakın zamanda bu kararı almıştı- çalışmalarıyla ilgili Sakarya Milletvekilimiz Ali İhsan Yavuz Bey'e sözü bırakıyorum.

3.- Batı Ülkelerindeki İslam Düşmanlığını İnceleme Alt Komisyonu Başkanı Sakarya Milletvekili Ali İhsan Yavuz tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Ben de herkese saygılar sunuyorum.

Atay Bey mülteciler konusunun herkesi çok ilgilendirdiğini söyledi. Aslında İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde kurulan tüm alt komisyonlar gerçekten çok önemli, çok da iyi neticeler çıkacak. Bunlardan bir tanesi de Batı ülkelerindeki İslam düşmanlığına ilişkin sonuç ve sebepleri irdelemek üzere kurulan komisyon.

Elbette İslam düşmanlığının, gerek dinî, sosyal, siyasal, kültürel, hatta ekonomik sebepleri olduğunu biliyoruz ve çok derinlere inen birtakım köklerinin olduğunu da farkındayız, ama, bugün, 7 tane üyemizin 6 tanesiyle bir araya geldik; arkadaşlarla birlikte yaptığımız bu ilk toplantıda bir yol haritası belirlemeye, bir çerçeve çizmeye, usullerini ortaya koymaya çalıştık.

Arkadaşlarla ittifaken vardığımız nokta, hiç öyle geçmişe dönük çok fazla irdeleme yapmadan belki, “irdeleme yapmadan” derken “kaşımadan” diyelim ve bugün münferiden ortaya çıkmış hadiselerden öte, daha çok sistematik bir biçimde kurumsal olarak -ki Başkanımız da “kurumsal İslam karşıtlığı” diye bir kavram ortaya koydu- o kapsamda bu konuları ele alalım ve muhataplarımıza da bunları aktarmak suretiyle, meselenin halli istikametinde bir şeyler yapmış olalım diyorum.

Bu anlamda, Türkiye'de, gerçekten bugüne kadar İslam düşmanlığından kaynaklanan sonuçları irdeleme anlamında çok önemli çalışmalar yapılmış -buna ilişkin de bir arşiv çalışması oluşturmaya çalışıyoruz- birçok kitap yazılmış, tezler var, makaleler var filan ama, bu dediğimiz kapsamda bir çalışma yapılmamış gibi görünüyor.

Mesela 11 Eylül hadisesinden sonra bu hızlanmış ve birçok yerde terör yasaları çıkmış ve birtakım uygulamalar var, birtakım anayasal düzenlemeler var. Bunları ve bunların arka planındaki saikleri inceleyelim ve muhataplarımıza, buna ilişkin kapıları çaldıklarında bir öneri getirebilelim amacıyla, biz, biraz işin bu yönüne dönük çalışma yapalım şeklinde, hem Komisyon Başkanımızın hem de baştan beri alt komisyonun tüm üyelerinin bir bakış açısı var. Bu kapsamda çalışmalarımıza başladık ve bu işi yürütebilmek için anlaşılıyor ki bizim bir yerlerden katkı almamız gerekiyor.

Dolayısıyla, teknik bir çalışma olacak gibi de görünüyor. Elbette bire bir gidip inceleyeceğimiz ülkeler de olacak ama, bunu nasıl yapabiliriz diye düşündük. Meclis dışarıdan hizmet satın alma yöntemiyle bir çalışma ortaya koyamıyor, kala kala Meclisin kendi uzmanları ve bu hususlarda uzmanlaşmış belli kurumların uzmanlarından istifade etmekten başka bir yolumuz da gözüküyor. Allah'ın izniyle bunları devreye sokacağız ve belli kurumları içeride, dışarıda dinlemeye çalışacağız, ilk olarak da Diyanet İşleri Başkanlığını -ittifaken böyle bir karar çıktı arkadaşlarımızla aramızda- bugüne kadar neler yapmış, bundan sonra neler yapıyor ve bu, arzu ettiğimiz istikamette bize ne türden bilgi aktarımında bulunabilirler diye, onları çağırarak, önümüzdeki günlerde inşallah dinlemiş olacağız.

Ben, geçen süre içerisinde yaptığımız çalışmalara ilişkin elbette İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunu bilgilendirmeye devam edeceğiz, sizlerin de katkısını görmeyi diliyoruz ve tekrar bu toplantının hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

BAŞKAN – Evet, ben de Başkanımıza teşekkür ediyorum.

12 Eylül askerî darbesinden sonra oluşturulan Diyarbakır 5 No.lu Cezaevi İnceleme Alt Komisyonu ile ilgili de Orhan Miroğlu Başkanımız bilgi verecek, ancak şu anda Meclis Başkanımızın AKPM Komisyonunu kabulü sebebiyle biraz toplantımıza gecikecek, onu gecikmeli olarak alacağız, biz şimdilik gündemimize devam ediyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 8

Bunun ötesinde, alt komisyonlarımıza şimdiye kadar yaptıkları çalışmalarından dolayı, hem milletvekillerimize hem katkı sağlayan yasama uzmanlarımıza ve ayrıca davet edip dinlediğimiz diğer uzmanlara da teşekkür ediyorum.

Şimdi, gündemimizin 3'üncü maddesi olan, alt komisyon kurulması için verilen önergelerin görüşülmesi kısmına geçiyoruz.

4.- Komisyonun çalışma usul ve esaslarına ilişkin

BAŞKAN – Burada, birkaç hususla ilgili sizleri bilgilendirmek istiyorum.

Malumunuz İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuzun teşekkülünden sonra, bu meseleyle ilgili burada bilgilendirme yapıp, Komisyonumuzun, özellikle yasama uzmanları itibarıyla kapasitesinin sınırsız olmadığını ifade etmiştim, ancak bu süreçte alt komisyon çalışmalarında da şunu özellikle gördük ki yasama uzmanlarımızdan daha ziyade, milletvekillerimizin yoğunluğu itibarıyla Komisyon çalışmalarına katılma noktasında sıkıntı çektiklerini ve sıklıkla Komisyon toplantılarının yapılamadığını müşahade ettik. Bunu da dikkate alarak, önümüzdeki hafta pazartesi veya salı günü -bugün bazı arkadaşlarımızla görüştüm- Divan olarak bir araya gelip, bu sorunu nasıl gideririz konusunu müzakere edelim, aynı zamanda da alt komisyon dışında bir milletvekilimizin veya iki milletvekilimizin belli konularla ilgili, yani müşahhas konularla ilgili görevlendirilerek, onların bu çalışmaları başlatıp Komisyonumuza rapor sunmak suretiyle, bu süreci nasıl işletebiliriz konusunun üzerinde tartışmayı düşünüyorum. İnşallah, ondan sonraki toplantıda da tüm Komisyonumuza bilgi veririz ve bu çalışma şekliyle ilgili bir mutabakat sağlayabilirsek, şu anda gündemimizde olan birçok konuları da böyle bir çalışma yöntemiyle ele alabiliriz diye düşünüyorum, ama bu konuyla ilgili benim bir fikrim var, fakat diğer Divan üyesi arkadaşları dinledikten sonra mümkün mertebe ortak bir kanaatle huzurunuzda çıkmayı düşünüyoruz.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Başkanım, bu çerçevede bir şey söylemek istiyorum.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Ben de söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Şimdi, bu Komisyon çalışmaları boş zamanlarımızı ayıracağımız bir çalışma ise, Meclis Başkanımızla ve de parti genel başkanlarımızla, grup yönetimlerimizle konuşalım, bu komisyonları lağvedelim. Yani Genel Kurul olduğunda, sanki biz burada Genel Kurulun vaktini çalan, Genel Kuruldan kaçınan insanlar olarak değerlendiriliyoruz, bunu kabul etmiyorum. Lütfen, bu konuda artık bir karar versinler. Bu komisyon çalışmaları, tıpkı Genel Kurul gibi bir Meclis çalışması mıdır, yoksa her birimizin boş zamanlarını ayırabileceği bir çalışma mıdır? Bunu bilirsek çok rahatlayacağız, aksi takdirde ben kendi adıma hafta sonlarımı komisyon toplantılarına ayırmak istemem, seçmenlerime ayırmak isterim, siyasi çalışmalarına ayırmak isterim, çünkü partilerimizle, grup yönetimlerimizle görüşelim; Genel Kurul var, komisyon çalışmaları yapmayın. Biz çok daha fazla çalışabilirdik, her hafta da gidebilirdik, on beş günde bir de cezaevlerini ziyaret edebilirdik, ama her seferinde mutlaka çıkarılması gereken çok çok çok önemli, yani Avrupalıların da bizden hassaten istediği çok önemli yasalar geliyor ve Genel Kurulun dışında hiçbir faaliyete vakit bulamıyoruz, onun için bu konunun da gündeminize alınmasında yarar var, aksi takdirde Komisyon çalışmaları sanki verimsiz geçiyormuş gibi bir algı oluşturulur; bu, bizden kaynaklı değil, çalışma sistemimizle alakalı, bu konunun da sizin tarafınızdan gündeme alınmasını rica ediyorum.

BAŞKAN – Evet, Zeynep Hanım, buyurun.

Siz söz istemiştiniz.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Sayın Metiner, her zamanki gibi biraz radikal, doğrudan lağvetme önerisiyle söze başladı, bence sizin bahsettiğiniz gibi önce bir değerlendirme...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bir gün benim söylediğimi doğru anlasanız size öyle müteşekkire kalacağım ki.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Sizde ya da bende problem var herhâlde, nasıl olsa sonuna kadar dinleyince, hangimizde problem olduğunu objektif şekilde dinleyenler anlarlar diye düşünüyorum.

Efendim, ben sizin önerdiğiniz gibi elbette Divanın kendi içinde yapacağı bir değerlendirmeye bir karara varılmasının daha doğru olacağını ifade ediyorum ama bir de önerim ve ricam olacak. Katılımın sağlanabilmesi için toplantı tarihlerinden bir gün önce bizlere bilgi gelmesi

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 9

yerine özellikle... Bu Genel Kuruldan bağımsız bir çalışmadır, özellikle ben Genel Başkan Yardımcısı olarak birçok zaman şehir dışında olmak zorundayım, hatta ülke dışında olduğum dahi olabiliyor, bir gün önceden gelen bilgiyle organize olabilmek gerçekten güçleşiyor. Zaten bir zorunluluk yok. Bulunamadığımız zaman başka bir arkadaşımızı görevlendirip yerimize yönlendirebiliriz. Bunu dahi yapabilmek için biraz daha sürenin doğru kullanımına ihtiyacımız var.

Arz etmek isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Başka söz isteyen yok herhâlde.

Ben teşekkür ediyorum.

Tabii ki burada alt komisyon ve komisyon çalışmalarımız yasama çalışmalarının bir parçası. Dolayısıyla, Meclisin asli unsuru olarak yürüttüğümüz çalışmalar. Bu konuyla ilgili de arkadaşlarımızla aslında görüştük ancak diğer tarafta, tabii, Genel Kurul çalışmalarının da yürütmesi gerekiyor. Bazen sorun oluyor. Özellikle yoklamalarda muhalefet de orada olduğunu beyan ederse zaten kolayca bu sorunu atlatmış olacağız. Bu konuyu da özellikle hatırlatmak isterim ama bu meseleyi tekrar gündeme getirme noktasında ben gerekeni yapacağım.

Diğer tarafta, Zeynep Hanım, siz doğrusu çok haklı bir hususa değindiniz. İşin doğrusu, ben de hep bir veya iki gün önce davet ediyorum ama çok da memnun değilim bundan, rahatsız da oluyorum. Ama, inşallah bundan sonraki süreçte bunu, en az bir hafta önce davet etmek suretiyle daha farklı bir şey yapalım.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – En azından iki üç gün önceden yeterlidir.

BAŞKAN – Bazen şöyle bir sıkıntı oluyor yani arkadaşlar o sebepten dolayı... Aslında onu konuştuk, değerlendirdik ama arkadaşlar şu konuda... İşte, olağanüstü bir gündem oluyor, toplantıyı iptal etme zorunluluğu doğarsa üyelere karşı saygısızlık olur şeklinde algılandığı için şimdiye kadar bu şekilde yapmadık ama bu da benzer bir saygısızlık oluyor işin doğrusu. Dolayısıyla, herkesin kendine göre çok yoğun bir çalışması var. O sebepten dolayı, mümkün merteye bir hafta öncesinden bundan sonraki süreçte size davetleri iletmiş olalım.

Buyurun.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – O çalışma saatini belirlemek gerçekten önemli çünkü herkesin aşağı yukarı tanımlı günleri ve saatleri mevcut. Keşke üye arkadaşlardan şöyle bir form şeklinde “Ben şu şu saatlerde katılabilirim.” ya da “Şu saatler münhaldir.” diye bir bilgi gelse, bir bilgi havuzu olarak önünüze, hem Komisyon çalışmalarının daha verimli yapılabilmesi için hem de Genel Kurul çalışmalarının aksamaması için. Belki her bir arkadaşımızın vakti örtüşmeyebilir ama bunun bir ortalaması alınır yani sabah saatleri mi uygun, öğleden sonra saatleri mi uygun, pazartesi mi, cuma mı vesaire, böyle daha münhal bir vakit olursa, bütün arkadaşların ekseriyetinin vaktinin uygun olacağı bir saat tespit edebilirsek ve bunu da biz kesinleştirebilirsek haftalık programlarımızı ona göre yaparız. Yani atıyorum “Salı günleri şu saatler aralığında bizim İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun toplantısı vardır.” diye kapatırız o saati.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Tabii, bu usulü uzatabiliriz, farklı fikirler de olur ama şunu da herkes takdir edebilir: Pazartesi ve cuma günleri zaten yapamayız. Bunun dışında salı günleri yaptığımız takdirde grup toplantıları var ve Meclisin ziyaretçiler noktasında da en yoğun olduğu gün. Dolayısıyla, çarşamba ve perşembe kalıyor yani biz de bunu yapmaya çalışacağız. Bunun ötesinde bir şey yapmanın çok da pratikte bir karşılığı olacağı kanaatinde değilim işin doğrusu.

Başka bu konuyla ilgili...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Başkanım, bu konuda sonuna kadar inisiyatifin sizde olmasını çünkü dengeyi en iyi sizin sağlayacağınızı düşünüyorum.

BAŞKAN – Estağfurullah.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Şöyle aslında: Ne alt komisyon endeksli ne de Genel Kurul endeksli yani ikisini salt düşünerek hareket etmemiz mümkün değil. Öte yandan saat saat programları değişebilen insanlar hepimiz, hem il dışında olabiliriz hem yurt dışında olabiliriz. Bu anlamda sanırım bize birkaç gün öncesinden haber verilmesi, bizim de planımızı programımızı buna göre ayarlayacağımız noktasında daha kolaylık sağlayacaktır diye düşünüyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Burcu Hanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 10

Başka? Yani kapatabiliriz herhâlde bu konuyu, bilmiyorum.

Buyurun.

ATAY USLU (Antalya) – Başka bir konu aslında, buna yakın bir konu.

Tabii, biz inceleme yapıyoruz ama mesela Mardin'e gideceğiz, Mardin'deki kampı inceleyeceğiz, ancak bir günde bakabiliyoruz. Biz aslında bir yöntem geliştirip mesela kamptaki kadınlarla ilgili sorunlar konusunda akademik bir gruptan, bir üniversiteden oradaki sorunların tespitiyle ilgili bir rapor hizmeti alamaz mıyız? Aslında o raporu, o hizmeti aldıktan sonra, onun üzerine konuşsak, hangi sorun ağırlıklıysa onun üzerinde değerlendirmede bulunsak ve onun üzerine gitsek çok daha verimli olur diye düşünüyorum. Biz cuma günü Mardin'e gideceğiz ama Mardin'deki ziyaretimiz topu topu üç saat, dört saat sürecek ve orada gördüğümüzü değerlendirme olarak rapora yazacağız. Üç saatlik bir değerlendirme, tabii Mardin'deki sorunları, Mardin'deki kamptaki sorunları anlama anlamında yetersizdir diye düşünüyorum. Bu anlamda aslında Komisyon, Meclis Başkanlığı bir hizmet alımı yöntemiyle -tabii bunlar özel hizmetler, belki üniversitelerin ilgili bölümlerinden alınabilir diye düşünüyorum- oralardan hizmet alalım, raporları görelim, bu komisyonlarda da değerlendirelim diye düşünürüm.

Takdirlerinize sunarım.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum. Bu konuyla ilgili...

Buyurun.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Başkanım, ben bu konuda, burada bulunma sebebimizin siyaset üretmek, siyaset yapmak olduğunu düşünüyorum. Dolayısıyla, her daraldığımız yerde bir nevi... Zaten konular Komisyona havale edilmiş. Siyasi bir gözle bakalım diye... Teknik bir gözle değil, uzman gözüyle değil, bizim bakışımız siyasi perspektif, bundan taviz vermeden yolumuza devam etmemiz gerektiği kanaatindeyim. Yeri geldiğinde teknik destekler alabiliriz ama kendi yapacağımız işi de bir uzman heyete, bir akademik gruba filan havale edersek orada o siyasi perspektifi kaybederiz diye düşünüyorum, öyle bir riski var. Zaten bilirkişi yapılanmasının yeniden düzenlendiği bir dönemde tekrar bir bilirkişi ihdas etmek gibi bir şey olur bu. Bunun sakıncalarını dikkate çekmek istiyorum.

Atay, kusura bakma, kanaatim böyle.

BAŞKAN – Bu konuda şey yok. Zaten şöyle yapalım... Ancak, bu konuda usul... Şunu yapacağım: Önümüzdeki pazartesi veya salı günü divan üyeleri arkadaşları davet edeceğim, o konuları, bunları müzakere... Divan toplantısına da katılmak isteyen arkadaşlarımız olursa onlar da tabii buyursun gelsinler, bu konuyu orada tartışıp karara bağlarız diye düşünüyorum. Ama prensip olarak katılıyorum yani şahsi görüş olarak.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Benim de bu konuda görüşüm Atay Bey'le örtüşüyor fakat tam açıklamam gerekirse, bizi bağlayıcı bir veri olsun değil yani teknik, uzman görüşü, uzman bu işi çözsün değil yani gideceğin yerle ilgili biraz malumat sahibi olman lazım. O malumatı biz kendi takımımız içerisinde de halledebiliriz ama bizden önce de bununla alakalı bölgede birtakım çalışmalar yapılmışsa, bir üniversite... Yani ben biliyorum, Gaziantep'te Gaziantep Üniversitesi ile UNESCO'nun bir projesinde yer aldım. Misal, o çalışma raporunu o bölgeye giderken üyelerin okuması, Atay Bey'in kastının bu olduğunu düşünüyorum. Bu malumat bizim siyasi gözlemlerimize engel olmamalı, o veri tabanını da tutarak asıl gözlemlerimizi üzerinde yapabileceğimiz bir materyal temini gibi düşünülmeli diye düşünüyorum; bir.

İkinci husus da diğer alt komisyonların sunumlarından Komisyonun tüm üyeleri haberdar olursa -az önce Sayın Metiner'in ifade etmiş olduğu brifingde ben olmak isterdim mesela, vaktim, programım uygun olursa- sadece alt komisyon üyelerini değil, bu tarz brifing alımlarında ilgiye göre tüm üyeleri haberdar edelim, müsait olurlarsa katılırlar.

Teşekkür ederim.

ATAY USLU (Antalya) – Ben kastımla ilgili küçük bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Tabii ki.

Ama o konuyla ilgili siz bir açıklama yaparsanız daha iyi olur gibime geliyor. Biz zaten iki haftadan beri bunun mücadelesini veriyoruz Genel Sekreterlik, Meclis Başkanlığıyla.

ALİ İHSAN YAVUZ (Sakarya) – Baştan beri bu İslamofobi alt komisyonu ile ilgili acaba hizmet alımıyla, hizmet satın alım yöntemiyle bu meselede bir şeyler yapabilir miyiz diye çok kafa

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 11

yorduk açıkçası. Bunun Türkiye Büyük Millet Meclisi mevzuatı açısından mümkün olmadığını net bir şekilde ifade ettiler. Dolayısıyla bunu yapamayacağız, bu kesin ama ben de Atay Bey gibi düşünüyorum, bir şekilde, bize yol gösterecek kadar hiç olmazsa bir çalışmayı teknik anlamda yapabilir olmamız lazım. Bu anlamda da -bana öyle geliyor ki- belli kurumlardan, belli kurumların uzmanlarından katkı alınabilir diye düşünüyorum açıkçası.

Diğer hususa ilişkin de bir düşüncem var, onu aktarmak istiyorum. Özellikle Mehmet Metiner ağabeyimizin ifadesini dinledikten sonra aklıma geldi, hiçbir dönem bu kadar alt komisyon kurulmadı. Bu Komisyonda da kurulmadı yani İnsan Haklarını İnceleme... Mehmet ağabey, sen geçen dönem İnsan Hakları Komisyonundaydın, totalde kaç tane alt komisyon kuruldu bilirsin, çok değildir bu. Ben KEFEK'deyim aynı zamanda, orada da geçen dönemlerden bütün dönemlerin toplamı kadar alt komisyon kuruldu neredeyse. Bir Meclis çalışmamız var. Bu kadar fazla da alt komisyon kuruluyorsa... Yani çok nitelikli katılım, çok fazla katılım, hatta nitelikli çok iş çıkarmak belki beklememek gerekiyor, sadece siyasi anlamda, siyasi bir gözle bakalım, siyaset üretelim, siyaseten bir şeyler yapalım denilirse o da ayrı bir şey ama dört eli mamur bir şeyler üretelim diyorsak biraz daha niteliğe yönelmemiz gerekir. Bu anlamda, bu sayıyı artırmak bana göre bir handicap teşkil etmektedir. Siz bunun üstüne Sayın Başkanım... Yani alt komisyonların sayısını artırıyoruz ama sizin aktarımınızdan şöyle anladım: "Belki de böyle bir alt komisyon gibi herkesi münferiden çalıştırabilelim mi acaba? Bunu da bir tartışalım." dediniz, benin onun da sağlıklı olmayacağını baştan ifade etmek istiyorum açıkçası.

ATAY USLU (Antalya) – Benim kastım başkaydı. Şimdi, tabii, ben, akademik bir araştırma yaptırılabilir derken tabii ki akademisyenlere teslim olalım demiyorum ama tersine şu anda bürokrasiye teslim oluyoruz. Çünkü, bürokratlar geliyor, bize sunum yapıyorlar, biz de onlar ne derse kabul ediyoruz. Kabul etmezsek gazete kupürüne teslim oluyoruz çünkü olayları gazete kupürlerinden okuyoruz, sonra o bir tane gazete kupürüyle genelleme yapıyoruz, diyoruz ki: "Kilis'te kadınlarla ilgili problem var." Bu konuda yapılmış araştırma var mı? Yok. Ben aslında burada diyorum ki: Biz bürokrasinin dışında, sivil ve akademik bir gözle sahadaki sorunları görelim, üzerine ondan sonra biz politika üretelim, biz yine devreye girelim, politika üretme işine biz karışalım, biz müdahale edelim ama biz şimdi el yordamıyla gazetede bir kupürü görüyoruz, diyoruz ki: "Şöyle bir sorun varmış. Bunun çözümü budur." O da günübürlük çözümler oluyor. O yüzden ben bunu ifade ediyorum, yoksa akademiye de teslim olmayalım, bürokrasiye de teslim olmayalım, karar verici biz olalım politik anlamda diye düşünüyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Başkanım, ben de kısa bir açıklama yapabilir miyim?

BAŞKAN – Buyurun, aslında aynı şeylere geliyorsunuz da...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bir toparlayayım ben. Belki son bir cümle, nihai cümleyi ben kurayım en azından yani.

Şimdi, sanıyorum, belki biraz vuzuha kavuşturmak gerekir. Ben doğrusu baştan bir gelenek, bir yol olur, bir kolaycılık olur diye ona tepki gösterdim, yoksa elbette bir veri tabanı oluşturmak için uzmanlardan yararlanılabilir ama siyaseti belki yeniden tanımlamamız gerekir. Bizim burada yaptığımız en değerli şey siyaset üretmek, en büyük sorunumuz da siyasetçisizlik, genel anlamda söylüyorum. Her hâlükârda uzmanın bize oluşturduğu alan bizim alanımızın, perspektifimizin yüzde 10'unu geçmemeli, bir malzeme gibi. Yani çok değerli çalışmalardır elbette ama burada bizim temel fonksiyonumuz, o da siyaseti yeniden tanımlamak kaydıyla siyaset üretmek. Yani siyaseti o popülist yaklaşımla değerlendirsek doğru, hiçbir şey yapmayalım ama siyaset değerli bir şey ve hepimiz onu üretmek zorundayız. Siyasetin alanı ne kadar genişlerse insan haklarının da, özgürlüğün de, demokrasinin de alanı o kadar genişler, sivil alan da genişler ama ne kadar bürokratik, uzman müdahale söz konusu olursa, yüz yıldır yaşadığımız gibi, bütün o dediğim kavramların alanı daralır. O maksatla söyledim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Ben teşekkür ederim.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Çok minik bir katkıda bulunmak istiyorum aslında.

Anladığım kadarıyla Mecliste bu tarz dışarıdan bir destek alınmaya imkân sağlayacak bir düzenleme mevcut değil ama gidilen yerle alakalı sıkıntıların daha önce tespit edilebilmesi için sivil toplum kuruluşlarının gücünden destek alabiliriz. Alanda çalışan sivil toplum kuruluşlarının yaptığı

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 12

odak çalışmalar aslında çok profesyonelce çalışmalar içeriyor. Onları temel alıp sonra bürokratlar geldiği zaman STK'ların yazdığı raporların doğru ya da yanlış olup olmadığını da tespit etmek mümkün. Yani, örneğin, bir cezaevi ziyaret edildiğinde o cezaeviyle ilgili daha önce yapılan bir rapor varsa o rapora bakıp ondan sonra rapordakilerin doğru olup olmadığını kendimiz de gözlemleyebiliriz. O noktada, ben bunun değerli olduğunu düşünüyorum hem mevcut olduğumuz Komisyonun STK'larla beraber çalışması Meclis İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun gücünü de artıracaktır diye düşünüyorum. Böylelikle, hem nitelikli çalışmalar yapabiliriz hem de çok fazla alt komisyonda daha güzel çalışmalar yapma imkânımız olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, Zeynep Hanım, sıra sizde herhâlde.

Buyurun.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Yani, aslında destekleyici bir şey olsun diye söylüyorum. Bir tane hakkımız yok, elbette, akademik yapılan çalışmalardan alacağımız destek kıymetlidir ama yerinde yapacağımız gözlem günün sonunda kendi gözlemimize dayanacaktır. Hani eş zamanlı bu ikisini birden almamak için bir sebep yok, burada bir tercih yapmak zorunda olmadığımızı düşünüyorum. Öte yandan, Meclisin böyle bir olanağı olmadığı koşulda da aslında bu alana ömrünü vakfetmiş akademisyenlerin ben gönüllü olarak da bizlerle bu bilgileri paylaşmayı kabul edebileceklerini düşünüyorum. Önerceğiz isimler olabilir, alacağımız raporlar olabilir, keza aslında özel olarak böyle bir siparişe gerek de yok, yayınları takip edip, okuyup, kendimiz de zaten bilgilenip burada paylaşabiliriz.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sağ olun, teşekkür ediyorum.

Gamze Hanım, buyurun.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Ben istememiştim ama söz veriyorsanız konuşayım.

BAŞKAN – Çok özür diliyorum.

Sizdiniz, Burcu Hanım, buyurun.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) - Şöyle aslında: Sanırım bu kadar tartışmamızın sebebi önümüzdeki liste, 22 tane alt komisyon açılmasını içeren liste. Ancak şöyle: Az önce yapılan bir yorum hakikaten biraz üzücü. Yani, eğer önümüzde ihlal varsa alt komisyonların sayısı bizi korkutmamalı yani netice itibarıyla elbette ki biz nitelikli bir komisyon çalışması yürütmeliyiz. Ama, mesela, burada alelade seçiyorum, iş güvenliği ve işçi sağlığı, buna ilişkin ülkede ağır ihlaller ve önlenmesi gereken durumlar varsa bizim bu noktada “Komisyon sayıları fazla, katılım şöyle, nitelikli olmuyor.” gerekçeleriyle bu komisyonların açılmasını engellememiz bana göre, benim düşünceme göre yanlış.

Bunun dışında, bilirkişi ya da akademik bir destek almak... Herkes bilir, bilirkişi raporlarının ne anlama geldiğini. Bilirkişi raporları ya da akademik olarak destek alacağımız raporlar bize sadece bir kanaat bildirir yani bizim sadece belki yolumuzu açar, yapacağımız çalışmalarda destekleyici ve muhtemelen de ufkumuzu açacak olan çalışmalardır. Bunlar eminim ki Komisyon çalışmalarını sadece nitelikli hâle getirir diye düşünüyorum. Bu anlamda bunlardan korkmamalıyız.

Az önce Zeynep arkadaşımızın söylediği gibi, ben de katılıyorum, gönüllü olarak da bu komisyonlarda çalışabilecek akademisyenler epeyce fazla diye düşünüyorum.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Ben de konuşayım o zaman Başkanım.

BAŞKAN – Tabii, buyurun.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Ben biraz daha farklı düşünüyorum. Yani, akademisyenlerin olaya daha mekanik bakacağını düşünüyorum kendim özellikle gözlem olarak. Çünkü akademisyenlerin emeği elbette kıymetli ama daha istatistiksel verilere dayalı. Oysa biz yaptığımız işte, mesela bir cezaevi ziyaretinde duyguyu da katılıyoruz. Yani, burada açıkçası benim algımı bir akademisyenin istatistiksel verilerinin yönlendirmesini istemem, daha çok kendi verilerimle hareket etmek isterim. Belki STK'ların verileri bu anlamda daha kıymetli olabilir benim için, böyle düşünüyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum.

Müsaade ederseniz bu tartışmayı noktalayalım.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Akademisyen sataşması oldu ama Orhan Hoca cevap versin.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt : İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 13

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Akademisyenler konusundaki teklife yüzde 100 katılıyorum.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Başbakanımızın akademisyen olduğunu unutmayalım.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Akademisyenlere takılmayın.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Hayır, hayır, ben burada akademisyenlerle ilgili bir şey anlamında demedim. Yani, düşünün ben bir hekimim, bir de devlette hekimlik yapıyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Gamze Hanım, sizi doğru anlayabilecek biri değil o, Malatyalı o.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Şöyle bir açıklık getireyim, yanlış anlaşılmasın: Devlette hekimlik yapıyorum ama bir de akademisyen olarak aynı branşta çalışan üniversitede bir arkadaşım var diyelim, bu insanlar spesifik konularda çalışıyor, şuna dört boyutlu bakmıyor, ya içindeki renkle ilgili sadece çalışma yapıyor yani daha içinden ince bir ayrıntıyı alıp çalışıyor. Oysa ben devletin hastanesinde her boyutuyla sürekli aynı şeyleri yaşayarak daha çok veri elde edebiliyorum ve duygumu da katarak. Bunu kastetmek istedim, böyle düşünüyorum, kusura bakmayın, benimle aynı düşünmeyen olabilir.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Gamze Hanım'a.

Ruhi Bey, siz söz mü istediniz tekrar?

RUHİ ERSOY (Osmaniye) - Akademisyenlere bir sataşma var burada, akademisyen üyelerimiz var belki cevap vermek isterler dedim yani Başbakanımız da akademisyen dedim.

BAŞKAN – Orhan Hocam, siz bir şey mi söyleyeceksiniz.

Buyurun.

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Sataşmaya cevap verilecek zaten. Akademisyenleri bu kadar da böyle tek kareye sokup hepsiyle ilgili bir hüküm vermek doğru değil, akademisyenden akademisyene, doktordan doktora fark vardır yani. Evet, burada bir meslek tartışmasına geçmeyelim.

BAŞKAN – Evet, çok teşekkür ediyorum, noktalıyorum bu tartışmayı.

Yine, alt komisyon kurulmasıyla ilgili verilen önergelere geçelim.

Malumunuz önergeleri veriliş sırasına göre değerlendirmeye çalışacağımızı ifade etmiştim. Bu çerçevede listemizin ilk sırasında çocuk haklarıyla ilgili bir alt komisyon kurulmasına ilişkin önerge yer almaktadır. Ancak hem mevcut demin açıkladığım hususlar hem de bunun ötesinde geçtiğimiz ay çocuk istismarını araştırmak üzere bir alt komisyon çalışması Mecliste kurulmuştur. Bu komisyon, çalışmalarına henüz başlamış olup münhasıran çocuk istismarıyla ilgilenecektir. Dolayısıyla, muhtemel bir çocuk hakları alt komisyonunun konusunun çerçevesinin de biraz daha iyi belirlenmesi, daha da netleştirilmesi gerekmektedir. Hem oradaki yoğunluğu, oraya da buradan katkıda bulunacak arkadaşların da durumunu dikkate alarak, özellikle çocuk haklarıyla ilgili Jülide Hanım'ın bizzat kendisinin de bu konuda olurlarını alarak -önerge sahibi olarak- bunu şu anda donduralım ve diğer konulara geçelim şeklinde kendisiyle bir mutabakata vardık. Tabii ki bu konuyla ilgili görüş belirtmek isteyen arkadaşlarımız görüş belirtebilirler. Ama, şimdilik bizim kanaatimiz bu konunun gündemde dondurulması ve çocuk istismarıyla ilgili Meclis araştırma komisyonu çalışması neticelendikten sonra tekrar bu konuyu İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun gündemine almamız, böyle bir noktaya geldik. Bu konuyla ilgili söz isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bir bilgi paylaşayım bu konuyla ilgili.

Bu, önümüzdeki günlerde Mecliste araştırma önergesi olarak da gündeme gelecek bir konu.

BAŞKAN – Hangisi?

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Çocuk istismarı, aile kurumunun korunmasıyla ilgili olandan bahsetmiyorum. Sanıyorum Cumhuriyet Halk Partisinin bir araştırma önergesi var çocuk haklarıyla alakalı konunun araştırma yapılması, komisyon kurulmasıyla ilgili. O bize de geldi -bizim de grup olarak benzeri bir önerge hazırlamayla ilgili- Mecliste, Genel Kurulda bir tartışma da yapılacak bu konu. Bakalım süreç nereye evrilecek? Buradaki takdiriniz yani bekletme süreciniz de makul ve gerekçelerden bir tanesi de o olabilir, belki Genel Kurulda daha farklı bir tasarruf çıkabilir o konuda.

BAŞKAN – Bu konuda görüş beyan etmek isteyen arkadaşlarımız varsa buyursunlar.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) - Yani, bahsedilen şekilde hem Mecliste zaten topluca karar alınarak oluşturulmuş komisyon çalışmasının bitmesini bekleyelim hem de diğer konu gelecektse

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 14

önümüzdeki günlerde onu da değerlendirmiş oluruz. Biz de bu anlamda makul olarak bekletilmeyi... Yani, lağvedip düşürmeyelim, önceliğini arkaya alabiliriz.

BAŞKAN – Tabii ki.

Ben teşekkür ediyorum.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bu arada “lağvetme” kelimesini geri alıyorum, radikalizmden de istifa ediyorum. Yani, bu tartışma da kapansın çünkü radikal olmak iyi bir şey değil.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Belirttiğim gibi, dondurmak suretiyle biz bunu bu şekilde düşündük, yoksa mutlaka Mecliste tabii ki böyle bir karar alınırsa ayrı bir konu ama alınmadığı takdirde ileride İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu bünyesinde çocuk hakları konusunun işlenmesi kanaati burada hâkim görüş zaten.

Bunun ötesinde, bize yapılan başvuruların sırasına göre gündeme alacağız önermeleri. Dolayısıyla, gündemimizde Zeynep Altıok Hanımefendi'nin İzmir Kantar Karakolu'nda 31/5/2015 tarihinde gözaltına alınanlara uygulanan kötü muamele, işkence iddialarının yerinde incelemesiyle ilgili bir önergesi var. Bununla ilgili siz buyurun, önergeyi okuyun...

Burada bir de özür dileyerek şunu ifade ediyorum: Ben beş gibi bitiririz diye hesap etmiştim, uygun mudur? Beş-beş buçuk olabilir yani böyle bir şey düşünmüştüm, şimdiden bunu söylemiş olayım. Bu süreçte de inşallah altı yedi konuyu görüşürüz diye ümit ediyorum.

FATMA BENLİ (İstanbul) - Başkanım, önergeyi dondurduk ama oylasa mıydık? Böylelikle gündemden düşerdi.

BAŞKAN – Yok, oyladığımız zaman o zaman gündemden düşmüş oluyor. Çünkü gündemi biz belirleyebiliyoruz, böyle bir yetkimiz var dolayısıyla...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Tutanaklara geçti.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) - 16.30 gibi ayrılmak durumundayım, 16.30'da bir toplantım var. O yüzden çıkmamız lazım, Gamze Hanım'la, onu şimdiden söylemek isteriz.

BAŞKAN – Ama, şimdi, Burcu Hanım'ın içine doğmuş gibi, bir konuyu gündeme getirmişti iş güvenliği ve işçi sağlığıyla ilgili.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) - Benim konum, doğru.

BAŞKAN – Tamam, sizin konunuz ama demin kendileri ifade ettiler, hatırlattılar tekrar. Dolayısıyla, o konuda ortak bir hassasiyet olabilir burada, o açıdan takdir sizin sonuçta.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Başlayalım da bir yürüyelim.

BAŞKAN – O zaman da şimdi yeni başka bir şey... Şimdi, öyle bir talep vardı “Sırasına göre gidelim.” diye. Sonuçta, benim açımdan sorun yok yani iş güvenliği ve işçi sağlığı konusunu öne çekebiliriz.

Buyurun.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Hayır, kronolojik olarak gitmeye zaten ilk başta bizim bir çekincemiz olmuştu, doğru bulmamıştık. Değil mi? Nasıl öneriyorsunuz?

BAŞKAN – Tabii, o zaman işte keyfiyet doğurur.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Yani, önem aciliyetinin aslında insan haklarında belirleyici kriter olmasını çok tartışmıştık ilk bu listeyi yaparken dolayısıyla o anlamda şey yapabiliriz.

BAŞKAN – O takdir edersiniz ki devamlı bir tartışma konusu ama şöyle ifade edelim...

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Bence hızlıca geçelim, daha vakit var, biz hemen ayrılalım diye...

BAŞKAN – Şöyle: İş güvenliği ve işçi sağlığıyla ilgili önergeyi o zaman öne çekelim bir defalığına mahsus. Böyle bir usul başka tartışmaları doğurur diye ben yapmak istemedim. Şu anda bunu yapalım, ondan sonra da sırasına göre devam edelim. Olur mu? Tamam.

IV.- ALT KOMİSYON

A) Alt Komisyona Sevkler

1.- İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi ve arkadaşları ile İstanbul Milletvekili Fatma Benli'nin, işçi sağlığı ve iş güvenliği konularında alt komisyon kurulmasına ilişkin

BAŞKAN - O konuyla iki önergemiz var, okutuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının açıkladığı verilere göre 2002-2013 yılları arasında iş kazası geçiren toplam sigortalı sayısı 1 milyon 921 bin kişi olarak açıklanmıştır. Bu kazalarda ölen toplam sigortalı sayısı ise 13. 510 kişidir. 2013 yılında 191.247 iş kazası olurken en fazla iş kazası

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 15

sonucu sigortalı işçinin öldüğü yıl ise 2014 yılına kadar 1.700 kişiyle 2011 yılı olmuştur. 2002-2014 yılları arasında başhekim onaylı İş Göremezlik Raporu alan kişi sayısı 15 milyon 519 bin 496'dır.

2014 yılına ilişkin veriler ise korkutucudur. Soma'da meydana gelen maden cinayetinde 301 vatandaşımız hayatını kaybetmiştir. Bununla birlikte Torunlar İnşaat'ta asansör kazası, Ermenek maden faciası, meydana gelen onlarca inşaat kazası, tarım işçilerinin doldurulduğu traktör ve midibüslerden bozma sözde otobüslerin yaptığı kazalarda yaşanan toplu ölümlerle birlikte Türkiye toplu işçi cinayetlerinin işlendiği bir ülke hâline gelmiştir.

2014 yılı boyunca hayatını kaybeden işçi sayısı ülke tarihinin en yüksek ölüm rakamına ulaşarak 1.800'ün üzerine çıkmıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı verilerine göre Türkiye'de her gün 172 iş kazası meydana gelmekte, bu kazalarda her gün ortalama 4 işçi hayatını kaybetmektedir. Aynı şekilde, günlük ortalama 6 işçi sürekli iş göremez hâle gelmekte, aileler sosyal ve ekonomik açıdan büyük tahribata uğramaktadırlar. Çalışma hayatındaki bu olumsuz tablo, Türkiye'nin Avrupa'da iş kazaları ve işçi ölümlerinde 1'inci sıradaki yerini korumasına da neden olmaktadır.

Tüm bu sebeplerle Türkiye'nin ölümlü iş kazalarında dünyada öncü ülkelerin başında gelmemesi, yıldan yıla azalması beklenen iş kazası ölümlerinin ve yaralanmalarının azaltılması için iş güvenliği ve işçi sağlığı alt komisyonu kurulmasını arz ve talep ederiz.

Gamze Akkuş İlgezdi
İstanbul

Şenal Sarıhan
Ankara

Durmuş Fikri Sağlar
Mersin

Zeynep Altıok
İzmir

Mahmut Tanal
İstanbul

BAŞKAN – Evet, bu konuda ikinci bir önerge var, onu da okuyorum:

İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına

Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin düzenlemelerin, varsa mevzuat eksikliklerinin ve uygulamadaki sorunların tespiti ile bu konuda TBMM'ye öneriler sunulmasına yönelik bir alt komisyon kurulması teklifimizi Komisyon Başkanlığınıza arz ederiz.

Fatma Benli
İstanbul

Gerekçe:

Türkiye bağlı bulunduğu uluslararası sözleşmeler doğrultusunda güvenli iş ortamlarının sağlanması, iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanmasına ilişkin olarak yasa değişiklikleri gerçekleştirmiştir. Uygulamada meydana gelen iş kazaları bu konuda özel bir çalışma yapılarak mevcut durumun tespit edilerek ulusal ve ulusal üstü mevzuatın irdelenmesi, varsa Türkiye'de yapılabilecek düzenlemelerinin tespit edilmesi ve uygulamadaki sorunların tespitine yönelik bir alt komisyon kurulması gerekliliğini ortaya koymuştur.

Alt komisyon çalışmasıyla 20/6/2012 tarihli İş Sağlığı ve Güvenlik Kanunu'nun ve İş Kanunu'nun ilgili maddelerinin uygulamasını tespit etmek ve yasaya ilişkin olası önerilerle mesleki risklerin önlenmesi, iş yerlerindeki zararları en aza indirmek, çalışma verimini arttırmak ve sağlık ve güvenlik tedbirlerinin değişen şartlara uygun hâle getirilmesi ve mevcut durumun iyileştirilmesi mümkün olacaktır.

BAŞKAN – Değerli üyeler, önergeler hakkında söz isteyenlere sırasıyla söz vereceğim. Bu konuda söz talep edenler varsa...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Fatma Hanım söz istediler.

Buyurun.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Başkanım, aslında gerekçede de ifade ettim. Sonuçta, Türkiye'de bu konuda çok fazla yasal mevzuat değişikliği gerçekleştirildi, özellikle uluslararası sözleşmeler kendi mevzuatımıza dâhil edilmeye çalışıldı ama yasaların uygulanması noktasında sıkıntılarımız var. Dolayısıyla, yapacağımız alt komisyon çalışmasıyla mevcut yasadaki eksiklikleri tespit etmek ve düzeltilmesi gereken önerileri Meclis Başkanlığına sunmak mümkün olacaktır kanaatindeyim. O yüzden bilgilerinize arz ediyorum.

BAŞKAN – Buyurun Zeynep Hanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 16

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Ben bir soru sormak istiyorum: Bu elimizdeki listede yok değil mi sizin önermeniz?

FATMA BENLİ (İstanbul) – Hayır.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Usule dair o zaman sormak istiyorum: Bunun gibi, ek gelen ve listede görmediğimiz başka neler var, bize iletebilir misiniz.

BAŞKAN – Yine birleştireceğiz. Bugün olanları birleştirme noktasında bir imkân olursa bunu yapmaya çalışacağız, var bu şekilde. Mesela, önümüzde şu anda kronolojik olarak görüşeceğimiz şeylerde de birkaç birleştirme olacak. Bizim kanaatimiz tabii bu, kabul görürse.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Sakıncası var mı bekleyenleri de ek bir listeyle bizim de bilmemiz?

BAŞKAN – Hayır, hayır, burada olmayan yok. Bu konuda, özellikle gündeme alınması noktasında ve takip edilmesi hususuyla ilgili biz birkaç kere Fatma Benli Hanımefendi'yle de görüşmüştük, kendileri "O konuyla ilgili bunun başka boyutları da var, ben onların da ele alınması gerektiğini düşünüyorum, onları da ekleyerek ben de önergeye dâhil olmak istiyorum." dedi, ben de buyurun dedim.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Tamam, benim buna itirazım olduğundan değil, sadece başka da varsa merak ettiğim için sormak istedim.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Buyurunuz.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Zaten Başkanım, daha önce çocuk haklarıyla ilgili alt komisyon kurma teklifinde de daha sonraki önermeleri önceliklerle birleştirmiştik.

BAŞKAN – Şimdi de öyle yapacağız, bundan sonra da öyle yapacağız.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Amaçladığımız şey, olabildiğince daha fazla, daha geniş kapsamlı çalışma yapmak.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – İtiraz değil, diğer konularda da varsa bilelim, hani havuzumuzda bulunsun açısından sormak istedim.

BAŞKAN – Yok, yani burada listede olmayan yok.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Tamam, teşekkür ederim.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Başkanım, ben de...

BAŞKAN – Buyurun.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – İki önerenin birleşmesi bence çok önemli çünkü Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili sıkıntı sadece mevzuattan kaynaklanmıyor. Bir sürü mevzuat çıkarıyoruz ancak uygulamasında ciddi bir başboşluk ve piyasadaki ticari kaygılardan kaynaklı sıkıntılar var. Mesela, iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili kurulan ortak sağlık birimlerinden tutun da A tipi muayene kuruluşlarına kadar denetimsizlikten kaynaklanan, yönetmelikler ve tebliğler çıkarken piyasa şartlarının dikkate alınmamasından kaynaklanan ciddi boşluklar var ve bunlar da iş kazalarının bence en büyük sebeplerini oluşturuyor. Yasalar güzel, uygulamasında problem var.

Dolayısıyla, Fatma Hanım'ın önerisi çerçevesinde de uygulama kısmının üzerinde yoğunlaşırsak bence Türkiye'ye ciddi bir hizmet yapmış oluruz çünkü her şey kâğıt üzerinde. Doktorsunuz, bu konuyu benden daha iyi biliyorsunuzdur, şu an yaşanan sıkıntıları.

Dolayısıyla, çok faydalı olacağını düşünüyorum Sayın Başkanım böyle bir komisyonun.

BAŞKAN – Bu konuyla ilgili söz isteyen arkadaşlarımız varsa onlara da verelim; aksi takdirde, önerge hakkındaki görüşmeleri tamamlanmış kabul ediyoruz.

Dolayısıyla, bunu nasıl tanımlayalım? "İş güvenliği ve işçi sağlığı" şeklinde bir üst başlıkla o zaman tanımlayalım.

İş güvenliği ve işçi sağlığıyla ilgili alt komisyonun kurulmasını oylarınıza sunacağım.

Kabul edenler...

FATMA BENLİ (İstanbul) – Çok özür dilerim.

BAŞKAN – Artık geçti.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Hayır, "iş sağlığı ve güvenliği" formel bir ifade de o yüzden tekrar ifade etmek istemiştim.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Doğru, katılıyorum.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Yani, Türkiye'de "iş sağlığı ve güvenliği" onun kodlanmış ismi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 17

BAŞKAN – İş sağlığı ve güvenliği... İş sağlığı mı, işçi sağlığı mı?
FATMA BENLİ (İstanbul) – Yok, “iş sağlığı ve güvenliği” şeklinde geçiyor.
BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Hukukta, mahkeme dosyalarında “iş sağlığı ve güvenliği” olarak geçiyor.
ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – İşçi sağlığını mı tanımlıyor “iş sağlığı” derken?
FATMA BENLİ (İstanbul) – Genel Müdürlükte hep “iş sağlığı ve güvenliği” diye geçiyor ama...
BAŞKAN – İş sağlığı ve güvenliği...
ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – İşçi sağlığı ve güvenliği...
BAŞKAN – Tamam, işçi sağlığı...
BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – “İşçi sağlığı” daha kapsayıcı olur.
GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – “İşçi sağlığı ve iş güvenliği” diye tanımlasak daha doğru olmaz mı?
HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Gerek yok ama iş sağlığında kasıt zaten işçilerin çalışma ortamlarında...
BAŞKAN – O zaman mutabakat yoksa şöyle yapalım: “İşçi ve iş sağlığı ve güvenliği” diyelim.
BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Onu anlamadık şu an.
BAŞKAN – O zaman nasıl yapalım?
Buyurun.
GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – “İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alt Komisyonu...”
Uygundur yani.
BAŞKAN – Yani, kuşatıcıysa...
GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Çünkü “iş sağlığı” diye bir şeyin tanımlaması doğru değil; “işçi sağlığı...”
FATMA BENLİ (İstanbul) – Yasaya öyle geçmişti ama siz nasıl isterseniz.
BAŞKAN – Tamam.
İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alt Komisyonunun kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Oy birliğiyle kabul edilmiştir.
Yine, aynı şekilde, İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Alt Komisyonunun üyelerinin Başkanlığımıza bir hafta içerisinde bildirilmesini, gerekli görüldüğünde Ankara dışında kendi belirleyeceği illerde inceleme yapmasını ve üye değişikliği hususunda Komisyon Başkanlık Divanına yetki verilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Ankara dışında inceleme yapma, üye değişikliği hususunda Komisyon Başkanına yetki ve üyelerin de bir hafta içerisinde Komisyon Başkanlığımıza bildirilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Sonraki gündemimize geçelim.
2.- İzmir Milletvekili Zeynep Altıok ve arkadaşlarının, İzmir Kantar Karakolu’nda 31/5/2015 tarihinde gözaltına alınanlara uygulanan kötü muamele ve işkence iddiaları konularında alt komisyon kurulmasına ilişkin
BAŞKAN – İkinci konuyla ilgili, İzmir Kantar Karakolu’nda 31/5/2015 tarihinde gözaltına alınanlara uygulanan kötü muamele, işkence iddialarının yerinde incelenmesi konusunda Zeynep Altıok Hanımefendi’nin önergesini okutuyorum:
İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Başkanlığına
İzmir Kantar Karakolu’nda 31/05/2015 tarihinde Gezi direnişi yıl dönümü eylemlerinde gözaltına alınanlara yapılan müdahalenin açıkça işkence olduğunu belgeleyen görüntüler 11 Aralık 2015 Cuma günü kamuoyuna yansımıştır. Kamera kayıtlarında, polislerin gözaltına aldıkları gençleri ters kelepçe takarak yere yatırdığı, tekmeleyerek ve orantısız şiddet uygulayarak acımasızca işkence yaptığı görülmektedir.
Türkiye, Avrupa İşkenceyi Önleme Sözleşmesi, İşkencenin Önlenmesine Dair Birleşmiş Milletler Sözleşmesi, İşkenceye ve Diğer Zalimane, İnsanlık Dışı veya Onur Kırıcı Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme gibi sözleşmelere taraf olup işkencenin yasak olduğunu kabul ederek işkencenin önlenmesiyle ilgili gerekli tedbirleri alma konusunda taahhüt altına girmiştir. Ayrıca,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 18

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası "Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz" ibaresiyle bu kabul edilemez uygulamayı suç olarak tanımaktadır.

İzmir Kantar Karakolu'nda polis memurları tarafından Gezi direnişi yıl dönümünde gençlere uygulanan işkence ve kötü muamelenin, başka karakol ve benzeri yerlerde meydana gelmemesi ve tüm gerçeklerin ortaya çıkarılması amacıyla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun yerinde inceleme yapmasını arz ve talep ederiz.

Durmuş Fikri Sağlar
Mersin

Şenal Sarihan
Ankara

Zeynep Altıok
İzmir

Mahmut Tanal
İstanbul

Veli Ağbaba
Malatya

Gamze Akkuş İlgezdi
İstanbul

BAŞKAN – Önerge hakkında söz isteyenlere sırasıyla söz vereceğim.

Buyurun Mehmet Bey.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yerinde bir öneri bu ama bunun için bir alt komisyon kurulmasına gerek yok, sizin Başkanlığınızda bir iki günlük bir incelemeyle raporlaştırılabileceğimiz bir konu bu. Yani, münhasıran bir karakol olduğu için ve münhasıran bir olay olduğu için çok uzun sürecektir bir konu değil bu ama bu konunun mutlaka incelenmesi gerekiyor, böyle bir iddianın gerçekliği ortaya çıktığında da gerekenin yapılması gerekiyor.

Benim önerim, sizin Başkanlığınızda diğer üyelerin de katılımıyla bir günlük, iki günlük bir incelemeyle bu olayın üstüne gidilmesi.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben de teşekkür ediyorum.

Konuyla ilgili, buyurun Zeynep Hanım.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Ben Sayın Metiner'e teşekkür ediyorum. Kendisine katılıyorum, bunu da söyleyeyim de içi rahat etsin diye söz almak istedim.

Yani, uzun kapsamlı bir araştırmaya mahal verecek bir konu değil ama mutlaka ele alınması gereken bir konudur. Bir heyet belirlersek bir ya da iki seferlik bir ziyaretle sanıyorum ki bir rapor hazırlayarak Komisyona getirebiliriz. Böyle çalışabiliriz arzu ederseniz.

BAŞKAN – Ruhi Bey, buyurun.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Bu konuda ülkemizin terörle mücadele içerisindeki durumu ve güvenlik güçlerinin moral ve motivasyonu noktasında hassas davranılması gerektiğini düşünüyorum yani bu bir zaruret ve oraya bir heyet gidecekse de sorgulayan, yargılayan egemen bir üsluptan çok, bu konuda yapıcı bir dili kullanması ve emniyet güçlerini denetlemeye gelen milletvekilleri ve Parlamento görüntüsü hâkimiyeti, hegemonyasının da olmasını bu şartlar altında olumlu bulmam. Tabii, ülkenin terörle mücadelesinde güvenlik güçlerinin içerisinde bulunduğu psikoloji, onların varsa hatalarını görmezden gelmeyi gerektirmez fakat bunu yaparken hassasiyeti dile getirmek istedim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Bir şey sorabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN – Kime?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Zeynep Hanım'a kısa bir soru soracağım.

Zeynep Hanım, o konuda Emniyet Genel Müdürlüğü'nün ya da İçişleri Bakanlığının, resmî bir kurumun bir araştırması var mı?

BAŞKAN – Hangi konuda?

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Kantar Karakolu konusunda.

BAŞKAN – Şu anda yürümekte olan bir dava var biliyorsunuz.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Basına yansıyan, karakolda çekilen bir kayıt var ve aynen, yürümekte olan bir dava var.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Yürümekte olan bir dava var yani soruşturma devam ediyor, anladım.

BAŞKAN – Buyurun Fatma Hanım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 19

FATMA BENLİ (İstanbul) – Olay yaklaşık olarak bir sene önce gerçekleşti, şu an karakolda yapılacak bir incelemenin bize çok katkı sağlayacağı kanaatinde değilim. Belki yazılı olarak hem kayıtları istemek...

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Yeni bir olay değil.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Mayıs 2015'te gerçekleşti yani şu an karakola gitsek orada tespit edebileceğimiz herhangi bir husus yok.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Yeni bir olay bizim dikkatimizden mi kaçtı diye.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Ama eğer uygun görürseniz belki Komisyon olarak yazılı belgeler talep edilebilir ya da dava evrakları talep edilebilir. Ama dava evrakları talep edildiğinde de bu sefer devam eden yargılamaya müdahale etme gibi bir ikilemle karşı karşıya kalacağız. Belki bundan sonrası için acil olan durumlarda daha çabuk karar alınması gibi bir usul benimseyebiliriz ama şu an bir sene önceki dosya, hele hele yargılaması devam eden bir dosyada çalışma yapmak bana çok verimli gelmiyor.

BAŞKAN – Buyurun Hulusi Bey.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Aslında benim söylemek istediklerimi Fatma Hanım söylemiş oldu ancak ben hazır söz almışken Milliyetçi Hareket Partisinden sevgili milletvekilimizin bir şeyine itirazım var, onu da söylemek istiyorum. Güvenlik güçlerimizin moralini, motivasyonunu korumak hepimizin boynunun borcudur ancak bu ülkenin güvenlik güçleri hukuk çerçevesinde hareket etmek mecburiyetindedirler ve siyasetler olarak da bizim bunu temin etmek öncelikli görevimizdir. Dolayısıyla, bu gibi şeylerin bizim için çekince olmaması lazım. Elbette cümbür cemaat denetime geliyor gibi bir hava zaten verilmez, veren de ihanet etmiş olur ama sonuçta güvenlik güçlerimiz de “Biz burada terörle mücadele ediyoruz.” gerekçesinin arkasına saklanarak bu ülkeye yarın sıkıntı doğuracak, bizi de vicdanen rahatsız edecek hiçbir eylemde bulunamazlar. Bu anlamda da...

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Terörle mücadele bağlamında mı?

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Her türlü; sadece terörle mücadele değil, her türlü anlamda çünkü kanun çerçevesinde olmak mecburiyetinde.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Burada itiraz ettiğiniz konunun aynısını söyledim, ben sizden farklı bir cümle kurmadım. “İtirazım var.” dediniz, ben itirazın ne olduğunu anlayamadım.

BAŞKAN – Gamze Hanım...

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Fatma Hanım'ın söyledikleri belki bir boyutuyla doğru ama o zaman bir önceki kurduğumuz Diyarbakır Cezaevinin de araştırılmaması gerekir çünkü üzerinden çok zaman geçmiştir diyebiliriz.

Dolayısıyla, ben aynı şekilde düşünmüyorum, bu komisyonun kurulmasından yanayım.

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Ama, şu Diyarbakır olayı Türkiye’de devlet tarafından sistematik yürütülen bir döneme has bir uygulamanın numunesidir.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Ama, gidip biz bulamayacağız orada. Sonuçta biz yüz yüze görüşmelerle yapacağız bunu, aynı olay bura için de geçerli.

ZÉYNEP ALTIOK (İzmir) – Rasyonel olarak baktığımızda Gamze Hanım’a ben de katılıyorum. Evet, zaman geçmişliği de bir gerçekliktir, Fatma Hanım’a da katılıyorum ancak insan hakları çerçevesinde kapsayıcı tüm yapılan yorumlara yanıt vermiş olayım.

Öncelikle, zaten herhangi bir tahakküm ya da gidip üstten, baskıcı bir dil insan haklarını temsil eden bir komisyonun hiçbir üyesine yakışmayacaktır, böyle bir tutumumuz olmayacağı aşikâr, hani tartışmaya bile gerek görmem, hemfikir olduğumuz bir yerde olduğumuzu düşünürüm. Öte yandan, evet, davası sürmekte ama ne yazık ki kimi davalar sonsuza kadar sürüyor bu ülkede, benim bireysel deneyimlediğim dava başta olmak üzere. Umarım ki bu davanın akıbeti böyle olmaz.

Diğer bir hususuyla dile getirecek olursak, kamera kayıtları sabit olduğu için “Eğer varsa...” gibi bir cümleye de mahal bırakmayan bir durum söz konusu. Keza, özellikle İzmir’de başka karakollarda daha sonra benzeri yine belgeli olaylar da oldu. Belki kapsam genişletilir ama onu şimdi burada tartışmak yersiz. Ben böyle bir uygulamanın aslında sadece İzmir özelinde kalmayacağını, en azından İnsan Hakları Komisyonunun bu anlamda ciddiye alarak, duyarlılık göstererek, zaten kısıtlı bir çalışma süresinde de toparlanabilecek bir çalışma yürüterek bu alandaki görüş ve

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 20

hassasiyetini yerine getirmesi gerektiğini düşünüyorum. Bu nedenle bence yapılacak bir ziyaretle ve birkaç görüşmeyle bir raporlama uygun olur kanaatindeyim.

Görüşlerinize sunarım.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun.

MEHMET METİNER (İstanbul) - Sevgili Başkanım, biz işkence konusunda son derece duyarlı bir anlayışın mensuplarıyız. Dolayısıyla, işkence ve benzeri iddialarda zaman aşımı kavramının arkasına sığınamayız. Bu konuda Nurettin kardeşime katılıyorum. Yani hukukçu arkadaşlarımızda farklı bir hassasiyet var. “Konu yargıya intikal etti mi siyaset kurumu el çekmeli.” Ben böyle düşünmüyorum şahsen. Yargıya intikal eder, etmez, yargının hangi aşamasında olursa olsun siyaset kurumu olarak, millet iradesini temsil eden siyasetçiler olarak biz olay konusundaki duyarlılığımızı göstermek zorundayız. Biz burada kimseyi yargılamıyoruz, biz burada mahkeme de değiliz, kimseyi suçlamıyoruz.

Bir günlük bir yerinde inceleme yapılabilir. Bu konuda Meclis olarak, İnsan Hakları Komisyonu olarak, siyasetçiler olarak işkence konusundaki duyarlılığımızı gösterebiliriz, o kamera kayıtlarını görebiliriz. Bu konudaki bir bilgi notunu -hadi “rapor” da demeyelim- Emniyet Genel Müdürlüğüyle paylaşabiliriz veyahut da birtakım yerlerle paylaşabiliriz. Yani ben bu işin takipçisi olduğumuzun görülmesi gerektiğine inanıyorum.

İki: Terörle mücadele konusunda elbette ki güvenlik güçlerinin moralini bozmamak lazım. Ben, Ruhi Bey’in onu farklı bir bağlamda söylediğine inanıyorum, bu konudaki hassasiyetimizin farklı olduğuna da inanmıyorum bütün partiler için ama terörle mücadele hiçbir zaman kötü muamelenin üstünü örtmesi için gerekçe oluşturulamaz. Bir yanda terörle mücadelede güvenlik güçlerimizin arkasında dururuz ama içlerinde yanlışlık yapanlar varsa da bunun hesabını görürüz yani hem hukuk devleti olmanın gereğidir bu.

Ben, Zeynep Hanım’ın bu iddiasının bir günlük geziyle incelemeye de olsa bir şekilde duyarlılık biçimine dönüştürülmesinin siyaseten de bu süreçte doğru olacağı kanaatindeyim. Ben de Nurettin gibi siyaseten bakılması gerektiği kanaatindeyim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben şöyle bir öneri getirmek istiyorum: Müsaade buyurursanız bu konuyu oylamaya açmadan biz önümüzdeki bu bahsettiğim pazartesi, salı günü bir divanda bunu görüşsek de bu çerçevede bunu iki, üç günlük bir programla yapılabileceğine dair bir kanaat, bir mutabakat ortaya çıkarsa bunu gerçekleştirek; olmasa da tekrar burada oylamaya getirsek...

HULUSİ ŞENTÜRK (İstanbul) – Yok, bu konuda ittifak var anladığım kadarıyla, komisyona gerek yok.

MEHMET METİNER (İstanbul) – Alt komisyona gerek yok yani.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Olur, elbette o değerlendirmeyi yaptıktan sonra hani bir ya da iki günlük bir çerçevede ele alınacak bir husus olarak getirebilirsiniz. Desteğinize teşekkür ederim. Bir minik düzeltme ve şerh koymak isterim.

İddia bana ait değil, basına da yansımış ve video kayıtlarıyla sabit, benim iddiam değil. Ben takip edilmesini görev addediyorum.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Ben çok minik bir açıklama yapayım da Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Ben konuşmamda söylediğim gibi, bundan sonraki vakalarda acil olan durumlarda daha çabuk hareket edilmesi gerektiği konusunda bir teamül oluşturabiliriz, bu önemli. İkincisi de biz örneğin, kötü muamele iddialarından haberdar olduğumuzda cezaevlerine gittiğimizde o kişiler zaten hâlihazırda orada bulunmuyordu. Dolayısıyla, yerinde tespit fiilen mümkün olmuyor. Benim orada kastettiğim şey, bir sene önce olmuş bir olaya gittiğimiz zaman büyük bir ihtimalle işkence yaptığı iddia edilen kişileri de orada bulamayacağız ve bu sefer de karakoldakiler bize “Bir sene sonra geldiniz mi?” tarzında bir soru sorduklarında belki Komisyon nezdinde çok hoş olmayabilir. Belki önce yazıları alabiliriz, mahkeme safahatını alabiliriz, ondan sonra gerek görülürse yerinde gidip tespitle dosya tekemmül edebilir kanaatindeyim ben.

Teşekkürler.

BAŞKAN – Buyurun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 21

ORHAN ATALAY (Ardahan) – Değerli Başkanım, ben de bu konuda Mehmet Bey gibi düşünüyorum. Gerçekten Türkiye'nin hafızasına baktığımızda işkencenin çok önemli bir yer tuttuğunu biliyoruz. Türkiye bu konuda henüz işkence ikliminden büsbütün de kurtulmuş değildir, birçok dosya da yargı safhasındadır. Dolayısıyla, yargı safhasında olan olaylara dışarıdan müdahale edilmez gibi bir kanaatin arkasına saklanılarak ya da bir ön kabulün arkasına saklanılarak nice haksızlıkların, insan hakları ihlallerinin yaşandığını da biliyoruz ve henüz aydınlatılmamış faili meçhul cinayetlerin de henüz gündemden düşmediği bir ülkedeyiz. Dolayısıyla, Meclis olarak, Meclisin İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu olarak bizim de hangi aşamada olursa olsun siyaseten müdahil bir durumda olmamız gerektiği kanaatindeyim. Bu elbette ki kolluk güçleri üzerinde bir hegemonya kurmak ya da yargı üzerinde bir gölge oluşturmak, bir baskı oluşturmak manasında değildir ama neticede hukuk da insan için, yargı da insan için, emniyet de insan için, siyaset de insan içindir. İnsan Haklarını İnceleme Komisyonunun her safhasında bana göre olaylara müdahil olması gerektiği kanaatindeyim. Demokrasi adına bunun gerekli olduğuna inanıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Buyurun Nurettin Bey.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) - Benzeri şeyleri tekrar etmemek için söyleyeceğim. Bünyesinde icrai faaliyette bulunduğumuz Komisyonun alanına giren konularda genellikle insan hakları konusunda olası ihlalcı devlettir. Dolayısıyla, devlet üzerine çok fazla böyle başka bir varlıkmiş gibi, başka bir oluşummuş gibi hassasiyetle titremek bizi bu konuda doğru bir yere götürmez diye düşünüyorum.

Başından beri hassas olduğumuz bir alan. Ruhi Bey'in, evet, güvenlik güçlerinin moral motivasyonunu bozmamak gibi bir hassasiyeti kayda değer bir hassasiyet ama konumuz insan. İnsana yönelik herhangi bir ihlali gözden kaçıramayız, umursamazlık edemeyiz. Bu konuda ilk günden beri Başbakanımız da özellikle doğu, güneydoğuda cereyan eden konularda bizzat kendisi takipçisi olacağını söylemişti. 1990'larda belki geçerli bir jargonda, argümandı ama şimdi gördük ki güvenlik güçlerimizin de moral ve motivasyonu bozulmuyor yani terörle mücadelede azimleri, dirençleri kırılmıyor, daha bir inançla, daha bir güçle görevlerini yapıyorlar. Bu nedenle, şunu özellikle öğrenerek Fatma Hanım'a katkı olsun diye söylüyorum, aynı şeyi düşünüyorum: Orada yapılan şeyleri bir bilelim yani ilgili memurlarca ne yapıldı, nasıl edildi çünkü dönem dönem bu olan şeyler, güvenlik güçlerimizi ya da devlete katkı sağlamıyor, devletin itibarını ve güvenlik güçlerinin saygınlığını zedeliyor. Mesela, o KCK tutuklamalarını hatırlıyoruz, hepimizin hafızalarında yerleşik fotoğraflar var. Onların bu ülkeye, bu ülkenin insanına, devlete, güvenlik güçlerine hiçbir faydası olmadı, hepsine zarar verdi. Aynı şeyleri önlemek bizim görevimiz. Tekrar söylüyorum, bizim işimiz bu ülkede on yıllardır daraltılan siyasetin alanını genişletmek, sivil siyasete mümkün olduğu kadar alan tanımak. Bu da işte bizlerin teker teker faaliyetleri üzerinden cereyan edecek.

Teşekkür ederim.

FATMA BENLİ (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok söz aldım ama bir dakika bir cümle ifade edeyim.

BAŞKAN – Buyurun.

FATMA BENLİ (İstanbul) – İşin doğrusu, yanlış anlaşılmaya sebebiyet vermek istemem. Güvenlik güçlerinin bu noktadaki düşüncesi ya da itibarı bizim Komisyon olarak dikkate almamız gereken bir husus değil. Benim tek çekincem zamanın çok fazla geçmesiyle alakalı. Hatta, şu anlamda da ben katkı... Yani hemen yapsaydık bu konuda yapılacak bir çalışmanın başka olaylardaki güvenlik güçleri üzerindeki töhmeti de kaldıracağına inanıyorum. Yani keyfiliği tespit edersek o zaman işini doğru yapan insanları da teşvik etmiş olacağız. Hani bu anlamda, dediğim gibi, benim tek çekincem zaman geçtiği için “Ya, bir sene sonra Komisyon niye geldi?” sorusuna muhatap olmamak, bir de orada konuya dâhil olan hiç kimseyi bulamamak.

Teşekkürler.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir dakika...

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Hiç konuşmayanlardan başlayabilirsiniz Başkanım.

BAŞKAN – Buyurun Burcu Hanım.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Teşekkür ederim, sağ olun.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt : İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 22

Aslında şöyle: Yani Fatma Hanım'ı bir hukukçu olarak anlıyorum ancak davaya İnsan Hakları Komisyonu olarak hassasiyetle yaklaştığımızın da bir göstergesi olacaktır bu. Bu sebeple belki az önce Zeynep arkadaşımın belirttiği hani davaların uzun süreli, bir türlü karar çıkmaması o davalardan da etkileyebilir. Bu noktada, mutlaka yani işkenceyi... Aslında, bakarsanız, az önce bunu düşünürken şu da geldi aklıma: Yani şu anda işkenceyi bile konu alacak bir komisyon kurmaya ihtiyaç bile doğabilir. Bu noktada, ileriye de düşünerek çalışmanın davayı da etkileyeceğini düşünerek mutlaka heyet olarak bu çalışmanın yapılması gerektiğini düşünüyorum.

BAŞKAN – Buyurun.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Sayın Başkan, değerli arkadaşlar; ben söz almayacaktım ama evet, bu Komisyonun insan odaklı olduğunun, işkenceyi hoş görmeyen insanların bir arada olduğunun bilincindeyim. Artı, ideolojik anlamda korumaya çalıştığımız devlet tarafından Mamaklarda C-5'lerle imtihan olmuş bir ideolojik arka planın, müktesebatın mensubu olan da bir milletvekili olarak konuşuyorum ama aynı sorumluluk bizim üzerimizde. Bu Komisyon “Güvenlik güçlerinin, polisin korunması ve itibarı gündeminde değildir.” ifadesinin, cümlesinin kullanılmaması gereken bir Komisyondur, aynı zamanda da budur. Yani benim için polisin, askerin morali, motivasyonu ve bugün canını göğüs göğse o teröristlerle mücadele ederken veren bu insanların hakları adına da burada birkaç kelam etmek lazım işkenceciler adına değil. İşkenceciler ayıklansın, hukuk içerisinde görevini yapan, canını veren insanların da “Ne oluyoruz? Bir yıl sonra bu mesele üzerinden nereye gidiyor?” konusunu, hassasiyetini vurgulamak istedim. Burada ben hüküm cümlesi olarak “Araştırma yapılmasın, komisyon kurulmasın.” demedim. Bunu yaparken de bu ayrımı yaparak hassasiyetle cümlelerimi bilerek seçtim fakat “Bu komisyonun görevi güvenlik güçlerinin moral ve motivasyonunu ilgilendirmez.” cümlesini ben burada sağlıklı bir cümle olarak görmüyorum. Bugün onlar olmasa memleketin hâli ortada. Bu hassasiyeti vurgulamak istedim sadece.

BAŞKAN – Buyurun Gamze Hanım.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Fatma Hanım bunu söylemişti ancak Fatma Hanım'ın bu konudaki şu fikrine katılıyorum ben de: Yani İzmir'deki karakoldaki bir polisin şu anlattığınız koşullarla genel anlamda ne ilgisi var, ben onu anlayamadım? Güneydoğudaki bir karakol için bunu söyleseniz yorumlayabilirim. Yani her meslek alanında insanlar bu ülkede devlete hizmet verirken baskı altında. Ben de hastanede çok yoğun hasta bakıyorum, benim de bir sinirim, psikolojim var o zaman, her mesleğe ait var ama olağanüstü hâl olan bir yer değil ki İzmir. Dolayısıyla, bu konunun bu kadar büyütülmesini manalandıramıyorum ben.

NURETTİN YAŞAR (Malatya) – Doktorlar için de aynı koruma sağlandı ama.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Doğru.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Şimdi, manalandırıp manalandırmama görüşü izafidir Sayın Milletvekilim. Yani burada bir meslek taassubu ya da meslek dayanışması psikolojisi vardır. Ben İzmir'e arkadaşlar gitmesin demiyorum, biz genel olarak bu konulara yaklaşırken bunları göz önünde bulundurarak hareket edelim diyorum. Kastetmiş olduğum bu.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Ama, cezaevlerine de biz gidiyoruz, aynı olaylar var, değil mi? Bir komisyonla hep birlikte... Biz hiçbir zaman o insanları suçlayıcı, yargılayıcı değil, herkese eşit mesafede durup diyalog kuruyoruz zaten yani güvenlik gücüne de, infaz memuruna da, tutukluyu da. Yani, bu şekilde davranıyoruz. Zaten Komisyonca gidiyoruz, hiçbirimizin böyle bir lüksümüz yok, bireysel birileriyle gitmiyoruz hiçbirimiz.

RUHİ ERSOY (Osmaniye) – Efendim, ben bir hassasiyeti dile getirmekle mükellefim. Kendi dünyamdaki hassasiyeti ifade etme özgürlüğüne sahip olduğumu düşünüyorum. O sizin düşünceniz.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Tabii ki öyle.

Sanırım buradaki tüm arkadaşların, hepimizin ayrı ayrı hassasiyetleri var, kesin. Bunu konuşmaya kalkarsak burada esas sorumlu olduğumuz, mesuliyet sahibi olduğumuz ihlalleri konuşmaktan çok çok uzağa geçeriz.

Bugün terörle mücadele altında yapılmak istenenin, yapılanın ne olduğunu tartışmaya başlarsak herhâlde buradan çıkamayız. Bu yüzden, şahsi fikrim, İnsan Hakları Komisyonunun görevi olan, sorumluluğu altında olan ihlallerin hızlı, nitelikli ve verimli bir şekilde neticelenmesi için buradan kararlarımızı alıp esas gündemimize dönmektir diye bir önerim var.

Teşekkür ederim.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 23

BAŞKAN – Evet, son olarak sizi alalım.

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Toparlayalım o zaman, öneri sahibi olarak ben de söz almış olayım.

Şimdi, konu insan hakları çerçevesinde ele alındığında, bizler de İnsan Hakları Komisyonu üyeleri olarak burada bulunduğumuzda alfabenin ilk harfi a'ysa, alfabenin ilk harfinin a olduğunu tekrar tekrar söylüyor olmamızı biraz yadırgıyorum. Eğer burada herhangi bir çekince varsa, zaten tam da heyetin ve komisyonun incelemeyi yaparak belirleyebileceği hususlara peşin hüküm vermiş gibi oluyoruz. Bunun yerine, objektif bir anlayışla bu incelemenin yapılması...

Zaman konusunda size katılıyorum Fatma Hanım, ancak şöyle bir şey var: Bunun münferit olup olmadığını da biz, hani, davaya intikal etti diye bilemeyiz. Belki de bu karakolda biz gözlemlediğimizde süregelen başka bir yapıyla, bize ipucu sunabilecek bir şeyle de karşılaşabiliriz. Bu da bir ön yargı değil -böyledir demiyorum- ama hani, zaman geçtiği için orada belki de bizim basına düşmeyen ve daha önce tesadüfen haberdar olduğumuz bu tutumun sürüyor oluşuna ilişkin bir şey kaçırmaktan da endişe ederiz. Dolayısıyla, hani, alfabenin ilk harfinin a olduğunun bilinciyle yapılacak bu ziyareti bence sonuçlandırmamak için bir sebep yok. Hatta, hem diğer uygulama emsaller için caydırıcı olabilir hem de bizim adımıza hassasiyetimizi kayıtlara almış olur.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Evet, arkadaşlar, ben herkese teşekkür ediyorum. Bu konuyla ilgili tartışmayı şimdilik kapatıyorum.

Bununla ilgili benim şöyle bir önerim olacak ve bunu da oylarınıza sunacağım.

İzmir'de yerinde inceleme yapılıp yapılmamasını ve yapılacağı takdirde de üye tespiti konusunda Başkanlık Divanına yetki verilmesi hususunu oylarınıza sunacağım. Bunu şunun için yapıyorum: O görüşmede bu konuyla ilgili de ek bilgiler de alalım. Eğer o görüşmede ilk önce yazılı olarak bunu yapmamız kanaati ortaya çıkarsa veriler üzerinde, o zaman ilk önce o yolu tercih etmeyi değerlendiririz ama aksi takdirde, şimdiden burada bu yetkiyi de alalım, bunun gereğini de oradaki değerlendirme neticesinde yaparız diye düşünüyorum. Bu konu uygunsa, bu şekilde.

O zaman, İzmir'de yerinde inceleme yapılıp yapılmamasını, yapılacağı takdirde üye tespiti konusunda Başkanlık Divanına yetki verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bu gündemi de bu şekilde kapatmış olalım.

Bu arada Orhan Miroğlu üstadımız geldiler. Kendilerine de Diyarbakır 12 No.lu Cezaeviyle ilgili, alt komisyon çalışmalarıyla ilgili bilgi vermek üzere söz veriyorum.

Buyurun.

III.- KONU (Devam)

A) Görüşmeler (Devam)

5.- 12 Eylül Askerî Darbesinden Sonra Oluşturulan Diyarbakır 5 No.lu Cezaevi İnceleme Alt Komisyonu Başkanı Mardin Milletvekili Orhan Miroğlu tarafından alt komisyon çalışmalarına ilişkin

ORHAN MİROĞLU (Mardin) – Toplantıya geç katıldım bir hayli, kusura bakmayın. Umarım verimli bir toplantı olmuştur. Tabii, alt komisyonumuzun şimdiye kadar yaptığı çalışmaları ve bundan sonra neler yapmayı tasarladığımızı özetle ifade etmek isterim.

Bizim, tabii, daha önce de Komisyonunda söylediğimiz gibi incelediğimiz tarih 24/4/1979'da Diyarbakır'da sıkıyönetimin ilan edilmesiyle başlayan tarihtir. Bu tarihin bitimi olarak da 31/12/1984'ü belirledik. Yani, cezaevindeki koşulların biraz normalleştiği ve geriye dönük olarak karşılaştığımız o uygulamaların bir biçimde sona erdiği dönem yani yaklaşık dört beş yıllık bir dönem. Bir medya taraması yapacağımızı söylemiştik. Anadolu Ajansından deneyimli bir muhabir arkadaşımızı istedik, sağ olsunlar, onlar da yardımcı oldular. O arkadaşımız şimdi Meclis kütüphanesi başta olmak üzere, bu beş yılla ilgili, Diyarbakır Cezaevi ve bölgenin genel olarak siyasi durumunu, insan hakları ihlallerini araştıran bir çalışma yürütüyor. Şimdiye kadar biz beş toplantı yaptık. 10'u cezaevinde hükümlü olarak kalmış, 2'si hükümlü yakını ve 1'i de görevli olmak üzere -astsubay olarak görev yapmış o tarihte- 13 kişinin tanıklığına başvurduk. Ama bu tanık dinleme programımız devam edecek. Bu hafta yapamadık, geçen hafta AKPM'nin toplantısı vardı, yine yapamadık, ben Strazburg'daydım. Önümüzdeki perşembe yine bu programı düzenli bir biçimde sürdürmeyi düşünüyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 24

Alt komisyon tarafından, Diyarbakır Cezaevindeyken ölümü gerçekleşen, daha doğrusu katledilen Bedii Tan'ın oğlu Diyarbakır Milletvekilimiz Sayın Altan Tan'ın tanıklığını aldı komisyonumuz ve bu olaydan sorumlu cezaevi görevlisi Adnan Gündüz'ün adresini tespit ettik, Adnan Gündüz'ün komisyona gelip bu şeyi paylaşmasını istedik.

Bunun dışında, alt komisyon, Adalet ve Millî Savunma Bakanlıklarına yazılar yazdık. 1979 ve 1984 tarihleri arasında Diyarbakır Cezaevinde hükümlü ve tutuklu olarak bulunan isimleri, yakınlarının isimlerini, iletişim bilgilerini, cezaevinde bulunma sebeplerini, tahliye tarihlerini, cezaevinde ölmüşlerse buna dair soruşturma raporlarını, cezaevinde işkence ve kötü muamele görmüşlerse buna dair soruşturma raporlarını talep ettik.

İkinci olarak da Diyarbakır Cezaevinde görev yapan -rütbeli, rütbesiz- personelin isimlerini ve görev unvanlarını, hâlen görev yapan varsa kimlik bilgileriyle görev yaptıkları yerin adresini, emekli ya da terhis olmuşlarsa kimlik adres bilgilerini talep ettik. Diyarbakır Cezaeviyle ilgili yapılan resmî yazışmalara dair Adalet Bakanlığı arşivinde ve İçişleri Bakanlığında yazılarla ilgili cezaevine yönelik bilgi içeren belgelerin bir örneğinin gönderilmesini talep ettik. Şimdiye kadar dinlediğimiz tanık ve görevli kişiler. Bir kişi var zaten görevli, Abdurrahim Semavi, bu arkadaşımızın ayrıca Diyarbakır Cezaeviyle ilgili kaleme alınmış bir kitabı da var. Mesut Baştürk yine bu yazarlar kategorisinde bir arkadaşımız ama aynı zamanda, mağdur. Bayram Bozyel yine yazarlar kategorisinde yani bir kitabı olan arkadaşlarımızdan birisi. Altan Tan, Faruk Altun, Nuri Sınır, Köçer Sınır, Mehmet Emin Dicle, Ahmet Aydın, Ferman Karaçam, Aydın Hasar, Mahmut Değer ve Adnan Güllüoğlu; şimdilik şeyimiz bu. Tabii, şunu gördük biz: Bizim komisyonumuza komisyonumuzun yapamayacağı birçok şeyin yüklendiğini görüyorum ben, hukuki manada da bir hesaplama, yeni yeni davaların açılması gibi. Tabii, biz her komisyon toplantısında bunun böyle olmadığını, bizim amacımızın tarihe bir kayıt düşmek olduğunu fakat işin hukuki sürecinde yetkili bir komisyon olmadığımızı, maddi, manevi tazminat mekanizmalarını teklif edebileceğimizi ama bunun nasıl sonuçlanacağı konusunda yetkili bir komisyon - yani yasalarımız çerçevesinde- olmadığımızı ifade ediyoruz. Ama şunu gördük biz: Hemen hemen dinlediğimiz bütün arkadaşlarımızın bir biçimde mağduriyetleri devam ediyor, hukuki mağduriyetleri yani işin psikolojik, işkence, travmatik meselelerin dışında inanılmaz bir biçimde, mevzuat değişiminin olmaması nedeniyle... Mesela, en son dinlediğimiz arkadaşımız Adnan Güllüoğlu, hâlâ, otuz beş yıl geçmiş aradan, kendisi doktordur, Urfa'da doktorluk yapıyor- sorduk tabii, "Mesleğinizi yapabiliyor musunuz?" diye, "Yapıyorum mesleğimi ama maalesef, hâlâ devlet hastanelerinde bu mesleğimi yürütemiyorum." dedi. Buna benzer, çok çok mağduriyetler var ve komisyonumuzun da bu mağduriyetleri bir biçimde, Hükûmetin ilgili bakanlıklarıyla iş birliği yaparak sona erdirmeye talebi var.

Genel olarak medyada tabii, gündemi biliyorsunuz. Ben bazen şeyi açarken şöyle diyorum Habermas'tan esinlenerek; Habermas'ın biliyorsunuz 2001 saldırısından sonra "Terör Günlerinde Felsefe" diye bir eseri var, mülakatlar kitabıdır. Tabii, ikiz kulelere yapılan saldırıdan sonra düşünsel manada, felsefi manada terörist ve terörizm kavramları çok tartışıldı. Habermas da o tartışmaya katkıda bulunmak için böyle bir şeye "evet" dedi ve kitabın ismi buydu "Terör Günlerinde Felsefe" Ben her oturumda terör günlerinde yüzleşme diyorum. Yani, bu kolay bir şey değil, bunun kolay olmadığını ifade etmek için söylüyorum. Zannederim, Türkiye'nin normalleşme dönemlerinde yapılsaydı bu çalışma, çok daha fazla ilgi uyandırırdı ama tabii bilhassa Kürt medyasının, yurt dışında olsun, Erbil merkezli olsun, Diyarbakır merkezli olsun, çok ilgi duyduğunu, bu konuda çok sayıda röportaj talepleri falan aldık, yaptık da kısmen. Böyle bir ilgi de söz konusu doğrusu. Emin bir şekilde çalışmamızı sürdüreceğiz inşallah ama tabii, zamanlama

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 25

meselesi, bilmiyorum siz bunu gündeme getirdiniz mi? Yani, komisyonların çalışma süresiyle ilgili bir şey olduğunu biliyorum ama bir biçimde bu şeyi de doldurmamız lazım çünkü ben zaten bu teklifimi sunarken çalışma süresini iki yıl gibi bir şeye yaymıştım çünkü o size sunduğumuz programda öngördüğümüz çalışmalar ancak böyle, bunu söylerken Başkan gülüyor... Şeyde mutabık değiliz tabii ama dilerim bir yılda biter. Ama tabii, şu ana kadar sadece 12 şeyi dinledik. Komisyon olarak benim kafamdaki rakam en az 100-150 kişiyi dinlemektir. Bu da tabii ki yani, 7-8 bin kişinin çeşitli tarihlerde gelip kaldığı, işkence gördüğü bir yerin bir fotoğrafını çekiyorsunuz, bunu 10 kişiyi dinleyerek yapamazsınız. Bizim yurt dışı programımız da var çünkü şöyle düşündük: Diyarbakır Cezaevinde kalmış ama çoğunluğu yurt dışında yaşayan çok sayıda insan var ve bunların bir kısmı medyanın, kamuoyunun yakından tanıdığı isimler. Onları buraya davet etmektense bizim Avrupa'da herkese kolay olabilecek bir merkezi seçip orada bir haftalık bir dinleme, tanıklarla buluşma programı da yapmayı düşünüyoruz.

Yine, Diyarbakır Cezaevine -bugünkü hâliyle tabii, geçmiş hâlden çok fazla bir şey kalmadı, çok değişikliğe uğradı ama- önümüzdeki günlerde de bir ziyareti düşünüyoruz yani şimdiki durumu tespit etmek bakımından da. Nasıl bir yeri araştırıyoruz biz? Bir zamanlar burası nasıl bir yerdi, şimdi ne durumda? Bunları da tespit etmek için böyle bir düşüncemiz de var.

Bu kadar Başkanım, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Çok teşekkür ediyorum.

Genel Kurulun çalışmalarını sürdürmesi konusunda bir ara vermemiz gerekiyor. Benim önerim, ara verip akabinde beşte devam etmemiz ama siz de bir toplantıya katılma zorunluluğunu ifade ettiniz. Alternatif olarak da önümüzdeki çarşamba günü devam etmemizi öneriyorum.

ORHAN MİROĞLU (Mardin) – Öyle daha iyi.

BAŞKAN – Bugün iyi bir hava bulmuştuk, böyle devam edersek güzel bir çalışma olur diye düşündük de.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Genel Kurula gidersek mümkün değil gelmemiz, öngörüm o.

BAŞKAN – Neden?

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Çünkü hepimizin konuşması, görevleri olabiliyor, çıkamayız. Konuşmamız gereken konular olduğunu düşünüyorum. Eğer uygunsa devam edelim diye düşünüyorum açıkçası.

BAŞKAN – Var tabii ya.

Genel Kurula gideceğiz, o kesin.

Siz katılamayacak mısınız?

ZEYNEP ALTIOK (İzmir) – Genel Kuruldan sonrasına katılamayacağım.

BAŞKAN – Arkadaşlar kanaat ne?

MEHMET METİNER (İstanbul) – Haftaya çarşamba.

BAŞKAN – Ama şimdi bir de Başkanlık Divanı meselesi var. O zaman önümüzdeki hafta çarşambayla ilgili net bir şey söylemeyeyim ben. Önümüzdeki hafta veya ondan sonraki hafta mutlaka yapalım diye...

Buyurun.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Şimdi, kararınız doğrultusunda benim iki önerim olacak: Birincisi, toplantının en başında başvurulara ilişkin bize sayısal anlamda bilgi verdiniz fakat işleme alınan sayıları söylemediniz. Onun tüm ayrıntısını ve konu itibarıyla da tasnifli hâlini odalara gönderme şansınız olabilir mi?

İkincisi: Konuyla yine bağlantılı. Siz kendiniz söylediniz Başkan, yapılan başvuruların daha çok tutuklu ve hükümlü alt komisyonuna konu olabilecek vakalar olduğuna dair. Bu açıdan şunu söylemek istiyorum özellikle: Mehmet Metiner de yani bizim Alt Komisyon Başkanımız Mehmet Metiner de belirtti ancak hasta tutuklu ve hükümlülerin durumu çok acil ve kritik, ölüm noktasında şu anda. Bizlerin buradan yapabileceğimiz çalışmaları bekleyen, dört gözle bekleyen vakalar, durumlar var. Bu sebeple...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Bizatihi ilgileniyoruz.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

Komisyon : İnsan Hakları

Tarih : 27/4/2016

Saat :

Kayıt: İn. Hakları Stenograf :

Uzman :

Sayfa: 26

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Evet, bizatihi ilgileniliyor fakat İnsan Hakları Komisyonu olarak sizden de aynı şekilde hassasiyet beklediğimizi belirtmek isteriz. Adı geçti, Sibel Çapraz, çoğaltabiliriz, Abdülkadir Fırat...

MEHMET METİNER (İstanbul) – Ben Hakkâri'deki ailesiyle bile görüştüm.

BAŞKAN – Bu konuyla ilgili bir isteği varsa, sizin somut gündeminiz varsa bana iletin bunu.

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Yok, bunlar.

BAŞKAN – Yani onları bana iletin, ben de...

BURCU ÇELİK ÖZKAN (Muş) – Zaten ayrıca size Komisyon olarak bir mektup listesi de ilettik, size ulaşmıştır diye düşünüyorum. Ona bir bakarsanız zaten özetleyecek.

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Ben çok kısa bir şey söyleyeceğim. Bu komisyon başkanları faaliyetlerini ne olur bizler de bilelim?

BAŞKAN – Hangi komisyon başkanları?

GAMZE AKKUŞ İLGEZDİ (İstanbul) – Yani bu alt komisyon.

BAŞKAN – Tamam, bundan sonra öyle yapalım.

Arkadaşlar, bundan sonra alt komisyon çalışmalarıyla ilgili Komisyonumuzun tüm üyelerine bilgi gönderelim, arkadaşlar bunu yapalım.

Bunun ötesinde de hepinize teşekkür ediyorum.

Toplantıyı kapatıyorum, hayırlı günler diliyorum.

Kapanma Saati: 16.33